

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Jana Krůpová

Samospráva zájmová

Bakalářská práce

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „**Samospráva zájmová**“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 27. března 2012

Jana Krůpová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce JUDr. Dalimile Gadasové, Dr. za odborné vedení, věnovaný čas, vstřícnost a veškeré poskytnuté rady a doporučení při psaní této práce.

Obsah

Seznam použitých zkratk	5
Úvod	6
1. Veřejná správa a samospráva	8
1.1. Veřejná správa a její členění	8
1.2. Samospráva a její členění	9
2. Zájmová samospráva	11
2.1. Stručný historický vývoj	11
2.2. Charakteristika, teoretické a právní vymezení	13
2.3. Orgány zájmové samosprávy	15
2.4. Působnost a pravomoc komor	17
2.5. Vnitřní předpisy komor	18
3. Komory v ČR z pohledu členství	21
3.1. Komory s povinným členstvím	22
3.2. Komory s nepovinným členstvím	23
4. Komory v ČR z pohledu disciplinární pravomoci	25
4.1. Disciplinární delikty	25
4.2. Disciplinární opatření	26
4.3. Disciplinární řízení	28
4.4. Opravné prostředky	30
4.5. Právo na soudní ochranu	31
4.6. Přehled deliktů a sankcí v komorách ČR na základě údajů z praxe	32
Závěr	38
Seznam použitých zdrojů	41
Shrnutí	44
Seznam klíčových slov	45

Seznam použitých zkratek

AgČR	Agrární komora České republiky
ArchInžTechZ	Zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů
ČAK	Česká advokátní komora
ČKA	Česká komora architektů
ČKAIT	Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě
ČLK	Česká lékařská komora
ČLnK	Česká lékárnická komora
ČSK	Česká stomatologická komora
DaňPorZ	Zákon č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky, ve znění pozdějších předpisů
HKČR	Hospodářská komora České republiky
KDP	Komora daňových poradců České republiky
KPZ	Komora patentových zástupců České republiky
Listina	Listina základních práv a svobod vyhlášená usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., jako součást ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
NSS	Nejvyšší správní soud
PatentZ	Zákon č. 417/2004 Sb., o patentových zástupcích a o změně zákona o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů
Ústava	Ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Zájmová samospráva je důležitou součástí veřejné správy, proto ji rozhodně nelze opomíjet, a to i z důvodu její hluboké tradice v našem státě. Mnohým lidem se toho po vyslovení termínu 'zájmová samospráva' příliš nevybaví, ale zmíní-li se přímo profesní komory, řada lidí už určité povědomí má, nebo si vybaví konkrétní zkušenosti s nimi.

V této bakalářské práci se zabývám „Samosprávou zájmovou“ a snahou bude uvést jak její teoretické a právní vymezení, tak i hlubší pohledy na určité oblasti, doplněné o poznatky a údaje z praxe. Mým cílem není věnovat se všem jejím částem zcela podrobně, ale zaměřit se spíše obecně na jednotlivé její oblasti a podrobněji se věnovat až poslední části této práce, tedy disciplinárnímu oprávnění komor, neboť mě velmi zajímá.

Z důvodu logického uspořádání celé práce ji rozdělím do čtyř hlavních částí. Pro pochopení, co to zájmová samospráva je a jaké je její postavení ve veřejné správě, ji v první kapitole ze správy takto vyčlením a stručně definuji.

V druhé kapitole se již budu plně věnovat jen zájmové samosprávě. Nastíním stručný historický vývoj některých komor tak, abychom měli představu, jak se zájmová samospráva v našem právním státě objevila a jak se postupem času vyvíjela. V další části této kapitoly zjistíme, že na rozdíl od územní samosprávy není tato ústavně zakotvená. I tomu se budu blíže věnovat při snaze vyjádřit její charakteristiku a stanovit její teoretické a právní vymezení. Zájmová samospráva by nemohla dost dobře fungovat bez organizační struktury, svěřené působnosti, pravomoci a možnosti vydávat své vnitřní předpisy, proto i tyto oblasti nelze v této práci opomenout.

V další kapitole se budu zabírat problematikou členství v komorách. Proč tato zdánlivě jednoduchá záležitost vyvolává v praxi otázky, které musel řešit až samotný Ústavní soud? Podíváme se na členství především z pohledu právní teorie doplněné o tento judikát.

V poslední části se budu plně věnovat disciplinárnímu oprávnění v komorách. Nejen z důvodu, že mě osobně toto téma velmi zajímá, ale také proto, že jde o důležitou a významnou pravomoc, která byla svěřena komorám do samostatné působnosti. Zaměřím se tedy na konkrétní disciplinární delikty a opatření, na samotné discipl. řízení a jeho průběh, na možné opravné prostředky a také na právo na soudní ochranu. V závěru této kapitoly bych ráda poskytla určitý přehled o počtu discipl. řízení některých komor, nejčastějších deliktů členů a nejvyužívanějších typů opatření za tyto delikty tak, abych doplnila tuto teorii i o poznatky a konkrétní údaje z praxe, jež jsem získala od jednotlivých komor.

Pokud jde o samotné téma zájmové samosprávy v literatuře, mohu konstatovat, že existuje řada učebnic, v nichž nalezneme základní vymezení a definice pojmů (ať už jsou poměrně ucelené, i přesto však stručné¹, nebo spíše zaměřeny z pohledu např. organizačního²), které mi sloužily jako určitý základ orientace v problematice. Pro hlubší poznání bylo třeba vycházet z odborných knih, které se týkají čistě této oblasti. V současnosti však takovýchto existuje jen několik. Poznatky z diskutovaných témat v rámci této problematiky můžeme občas nalézt i v odborných, zejména právních časopisech, jejich četnost je však spíše vzácná. Pro zájemce o danou problematiku, jež chtějí získat nejaktuálnější informace z činnosti jednotlivých komor, tak lze doporučit mj. i vlastní časopisy vydávané komorami. Při psaní rovněž vycházím z právních předpisů, jež jsou v této práci uvedeny všechny v platném znění. Téma jsem zpracovávala zejména metodami popisu, selekce (při uvádění příkladů) a především v závěru práce metodou analýzy.

Při zpracovávání tohoto tématu jsem narazila na několik zajímavých oblastí, kterým by bylo vhodné se hlouběji věnovat v jiných publikacích. Za zmínku tak určitě stojí např. povaha vnitřních předpisů komor nebo absence ústavního zakotvení zájmové samosprávy.

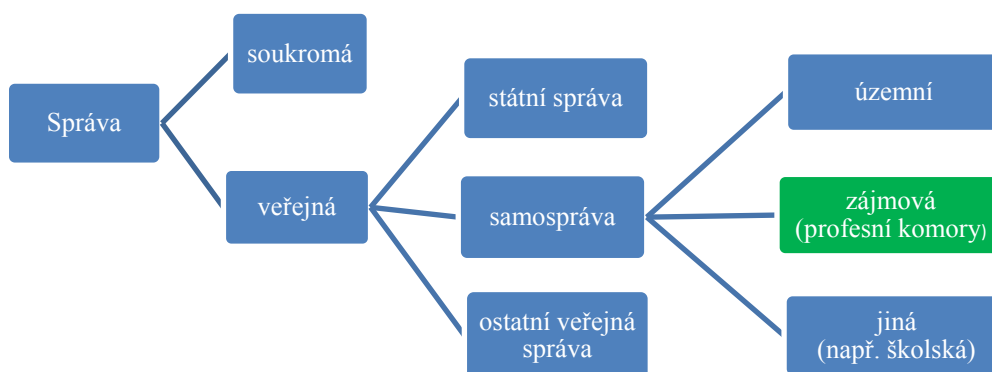
¹ Srov. SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo*. 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: ASPI, 2009.

² Srov. HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

1. Veřejná správa a samospráva

Nejprve je potřeba si stručně³ vysvětlit, co si pod obecným pojmem správy představit a jak se člení, neboť teprve pak lépe porozumíme pozici, jež zájmová samospráva ve veřejné správě zaujímá.

Správou⁴ můžeme v obecné rovině rozumět záměrnou činnost, jež sleduje dosažení určitého cíle (účelu).⁵ Právě tento cíl je nejpodstatnější pro rozlišení, zda se jedná o správu soukromou, či veřejnou. Soukromá správa je vykonávána především v soukromém zájmu. Jako příklad lze uvést správu vlastního podniku za účelem dosažení zisku. Vedle ní existuje veřejná správa, která je naopak vykonávána v zájmu veřejném. Zjednodušeně lze říci, že jde o řízení veřejných záležitostí, ať už státních, krajských, obecních apod. Po základním rozdělení správy přichází v následujících podkapitolách na řadu další členění, nyní však už jen veřejné správy, která je důležitá pro uvedení do problematiky zájmové samosprávy. Pro lepší orientaci viz následující schéma.

1.1. Veřejná správa a její členění

Veřejnou správu lze vnímat v materiálním (funkčním) pojetí jako určitý druh činnosti (spravování) státních nebo jiných institucí, nebo pojetí formálním jako instituci (organizaci, úřad), jež veřejnou správu vykonává a má působnost a pravomoc řešit veřejné úkoly.⁶

³ V této kapitole jde spíše o pochopení členění správy, její základní charakteristiku a pod co spadá zájmová samospráva. Úskalí či nejasnosti správy zde nejsou popsány, neboť hlavním cílem této práce není veřejná správa jako taková, ale pouze její část, zájmová samospráva.

⁴ Správou lze mj. rozumět také vedení, řízení či určitou péči o nějaké záležitosti.

⁵ SLÁDEČEK: *Obecné správní právo...*, s. 18.

⁶ HENDRYCH: *Správní právo...*, s. 5-7. Pro hlubší pochopení veřejné správy tak srov. Kapitulu I. Veřejná správa, oddíl 2. Rozdíly mezi veřejnou správou a zákonodárstvím, soudnictvím a vládou, uvedenou ve zmiňované publikaci Hendrycha, s. 7 a násl.

Veřejná správa je charakteristická jistou omezeností a širší vázaností právem, neboť již Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod⁷ (dále jen „Ústava“ a „Listina“) říká, že státní moc lze uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, jež stanoví zákon. Také se předpokládá, že veřejný zájem má jakousi vyšší hodnotu než ten soukromý, avšak vymezit v konkrétní situaci, co všechno spadá pod veřejný zájem, není zdaleka tak jednoduché.⁸

Veřejná správa se dále člení na státní správu, samosprávu a ostatní veřejnou správu. **Státní správu** lze ještě rozlišit na přímou (na zákl. zákona ji vykonávají bezprostředně orgány státu), a nepřímou, která je vykonávána veřejnoprávními korporacemi v přenesené působnosti (příp. byl její výkon svěřen soukromé právnické nebo fyzické osobě, a to na zákl. zákona a v souladu s ním, např. lesní stráž).⁹ Další část veřejné správy tvoří **samospráva**, které je věnována následující podkapitola. Třebaže je stát zdrojem veškeré veřejné moci na našem území, neznamená to, že by ji také musel pomoci svých orgánů celou sám vykonávat. Naopak, v současnosti je velmi žádoucí, aby stát svěřil některé své pravomoci jiným subjektům veřejné správy. Ty ji poté samy vykonávají zpravidla za dozoru státu. Na základě takto přenechané části výkonu veřejné správy se pak subjektem (nositelem) veřejné správy stávají kromě státu i veřejnoprávní korporace.¹⁰ Pokud jde o **ostatní veřejnou správu**, dle Sládečka „se považuje za zbytkovou oblast veřejné správy, kterou vykonávají částečně samosprávné a nesamosprávné instituce, když plní veřejné úkoly.“¹¹

1.2. Samospráva a její členění

Obecně je pro samosprávu typické, že se jedná o správu (části) veřejných věcí, správu vlastních záležitostí a že ji vykonávají především tzv. veřejnoprávní korporace¹², tedy subjekty odlišné od státu. Jak bylo zmíněno výše, svěřením části výkonu veřejné správy na tyto subjekty došlo k decentralizaci výkonu veřejné moci ve státě. U samosprávy, na rozdíl od státní správy, neplatí princip nadřízenosti a podřízenosti mezi jednotlivými institucemi. Samospráva tak je sice vykonávána na základě zákona a jiných právních předpisů, avšak samostatně. Rovněž platí zásada, že do její samosprávné činnosti stát sice může zasahovat, ale pouze za předpokladu, vyžaduje-li to ochrana zákona a jen způsobem

⁷ Srov. čl. 2 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, a čl. 2 odst. 2 usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

⁸ SLÁDEČEK: *Obecné správní právo...*, s. 18-19.

⁹ Tamtéž, s. 19.

¹⁰ LIPERTOVÁ, Šárka. Některé otázky zájmové samosprávy a její činnosti. *Správní právo*, 2010, roč. 43, č. 3, s. 155.

¹¹ SLÁDEČEK: *Obecné správní právo...*, s. 21.

¹² O veřejnoprávních korporacích a jejich charakteristice viz kapitola 2.2. této práce.

stanoveným zákonem¹³. Také nelze říci, že by byla samospráva zcela nekontrolovatelná. Její činnosti podléhají zejména správnímu dozoru a případnému dohledu prostřednictvím soudního přezkumu samosprávných rozhodnutí.¹⁴

Samosprávu rozlišujeme na **územní, zájmovou** (jinak také profesní, stavovskou) a **jinou** (ostatní). Územní samosprávu vykonávají územní samosprávné celky (tj. obce, kraje), které jsou veřejnoprávními korporacemi. Zájmové samosprávě je věnována následující kapitola, přesto zde uvedu základní rozdíl vůči té územní, který spočívá v tom, že zájmová samospráva souvisí s výkonem (svobodného) povolání, jež bývá zpravidla vázáno na členství v příslušné profesní komoře. Jinou samosprávou se rozumí školská samospráva a tzv. akademická samospráva. Rozlišujícím znakem této samosprávy od předešlých dvou je vlastní subjekt samosprávy. Ten není veřejnoprávní korporací, ale „právním subjektem v řadě věcí nesamostatným (nesamosprávným), podléhajícím výkonu státní správy, příp. i samosprávě (obecní či krajské). Pouze některý orgán (orgány), resp. jen v některých věcech, vykonává samosprávu. Jde tedy o instituce částečně samosprávné a částečně nesamosprávné, hovoří se o jejich smíšeném charakteru.“¹⁵

V některých publikacích se lze setkat i s jiným členěním samosprávy. Jsou autoři¹⁶, kteří vnímají zájmovou samosprávu jako širší pojem a zahrnují do ní rovnou i samosprávu vysokoškolskou. My však budeme vycházet z členění uvedeného výše a pod zájmovou samosprávou budeme vnímat jen komory.

¹³ Srov. čl. 101 odst. 4 Ústavy.

¹⁴ SLÁDEČEK: *Obecné správní právo*..., s. 299.

¹⁵ Tamtéž, s. 323-324.

¹⁶ Srov. např. KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: LINDE PRAHA, 2007. s. 339.

2. Zájmová samospráva

Zájmovou samosprávou v této práci rozumíme, a to na základě předchozí kapitoly, pouze činnost komor neboli samosprávných nepolitických stavovských organizací. Souběžně se používá také termín profesní či stavovská samospráva.

Na rozdíl od územní samosprávy není zájmová samospráva právně zakotvena přímo v Ústavě. Neznamená to však její neústavnost, pouze nemá oporu v právním předpise nejvyšší právní síly. V Listině zmínku najdeme, avšak jen v úvodním prohlášení¹⁷. Upravena je tak primárně zákony o jednotlivých komorách.

Zájmovou samosprávu lze definovat jako určité společenství osob, především fyzických, které realizují své určité cíle v rámci komory zastupující jejich zájmy.¹⁸ Také si stručně vymežíme její obecné základní prvky. V první řadě jde o zákonný základ jejího zřízení, kdy jsou komory zřízeny přímo zákonem. Dalším je tzv. právní základ, což znamená, že komory mají vždy právní subjektivitu a mají možnost svými předpisy regulovat chování svých členů. Opomenout nelze ekonomický základ, díky němuž mají komory vlastní majetek a samostatně hospodaří. A prvek osobní vyjadřuje vztah komory k osobám, zejména tedy k fyzickým, a to na základě členství.¹⁹ Tyto prvky jsou dále blíže popsány v následujících podkapitolách.

2.1. Stručný historický vývoj

Vznik zájmových organizací byl spojen s rozvojem svobodného podnikání, konkurence, občanské společnosti a s rozvojem procesů, kterými společnost procházela od druhé pol. 19. století.²⁰ Pojďme si stručně představit vznik některých komor.

Advokátní komory byly u nás zavedeny advokátním řádem č. 364 z roku 1849.²¹ „Pro období od konce reformy Josefa II. do r. 1989 je přitom charakteristické, že míra autonomie narůstala s demokratizací státu. Lze tak vysledovat, že v období Metternichova absolutismu, Bachova absolutismu, německé okupace či po únoru 1948 byla samospráva okleštěna či zrušena; v těchto úsecích našich dějin byl regulován počet advokátů centrální

¹⁷ Zájmovou samosprávu najdeme v Listině pod *samosprávnými tradicemi našich národů*. Mezi tyto samosprávné tradice tak zcela určitě můžeme zařadit i profesní komory.

¹⁸ JANOVEC, Michal. Zájmová samospráva. *Právní fórum*, 2011, roč. 8, č. 5, s. 216.

¹⁹ KOUDELKA: *Samospráva...*, s. 339-340.

²⁰ ŠELEŠOVSKÝ, Jan. Teoreticko-metodologická východiska. In MALACH, Antonín (ed). *Samosprávné podnikatelské instituce*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 24.

²¹ FIALA, Josef; MATES, Pavel. *Komory podnikatelů a komory svobodných povolání*. Brno: Masarykova univerzita, 1994. s. 3.

státní správou a advokáti nevystupovali nezávisle.²² K obnovení profesní samosprávy došlo alespoň částečně v r. 1990, kdy se obnovila advokátní komora v Praze, v Brně již nikoliv; r. 2005 byla v Brně zřízena pobočka advokátní komory.²³

Právní základ lékařských komor byl dán zák. č. 6/1892 ř. z., jenž byl provedený nařízeními zemských sněmů. Ty se nevztahovaly na vojenské a úřední lékaře. „Po vzniku samostatného Československa se objevil další problém plynoucí z toho, že na Slovensku a Podkarpatské Rusi nebyly lékařské komory zavedeny. Schválení nové úpravy se ukázalo být složitou záležitostí a zák. č. 113 Sb. o lékařských komorách byl přijat až v roce 1929. V mnoha směrech byly ovšem přejaty zásady úpravy z roku 1892, za nejdůležitější změnu se považovalo rozšíření povinného členství v komorách a jejich zastoupení ve zdravotních radách.“²⁴

Obchodní a živnostenské komory u nás vznikly v r. 1848 výnosem ministra č. 27.²⁵ Jednotlivé komory působily v řadě velkých měst jako Brno, Olomouc apod. V r. 1922 si komory založily Ústřednu československých obchodních a živnostenských komor, jež sídlila v Praze. V průběhu druhé světové války nastal zlom, kdy byla v Sudetech zřízena jednotná Průmyslová a hospodářská komora Sudety, která pohltila některé naše komory. Po r. 1945 byla činnost obchodních a živnostenských komor opět obnovena.²⁶ K jejich zrušení však došlo koncem r. 1948, a to, jak uvedl Koudelka, „protože v systému plánovaného hospodářství a téměř absolutního státního vlastnictví neměly uplatnění. Působnost komor v zahraničním obchodě přešla na Československou obchodní komoru se sídlem v Praze.“²⁷

„Inženýrské komory byly zpočátku dobrovolná sdružení civilních techniků a báňských inženýrů, které se na základě zák. č. 3/1913 ř. z. a prováděcích předpisů zemských sněmů z let 1913-1914 změnilo v povinné stavovské organizace příslušníků těchto povolání. Tato úprava platila jen do roku 1920, kdy ji nahradil zák. č. 52 Sb., kterým se zřizuje inženýrská komora pro Československou republiku...“²⁸ „Změna politického systému v listopadu 1989 měla za přirozený následek i změnu hospodářských vztahů a vazeb ve společnosti. Uvolnění pravidel pro soukromé podnikání vedlo ke spontánnímu rozpadu velkých podniků. Především v projektové a inženýrské činnosti a později i v realizaci staveb

²² ČERMÁK, Karel. O stavovské samosprávě. In LIBERÁLNÍ INSTITUT PRAHA. *Profesní komory*. Praha: ALEKO, 1996, s. 8.

²³ KOUDELKA, Zdeněk. *Právní předpisy samosprávy*. 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: LINDE PRAHA, 2008. s. 287.

²⁴ FIALA, MATES: *Komory podnikatelů ...*, s. 3.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ KOUDELKA: *Samospráva...*, s. 358-360.

²⁷ Tamtéž, s. 360.

²⁸ FIALA, MATES: *Komory podnikatelů ...*, s. 3.

vzniklo velké množství malých firem. Tyto firmy mohou být nestabilní a mění se buď jejich zaměstnanci, nebo firmy po krátké nebo delší době zaniknou. Požadavek konkretizovat odpovědnost a obava z nestability nově vznikajících firem vedly k obnovení autorizace, tj. oprávnění k rozhodujícím odborným činnostem ve výstavbě pro fyzické osoby. Zákonem č. 360/1992 Sb. byl dán základ pro nový odpovědnostní vztah ve stavebnictví.²⁹ Tento zákon tak mj. vytvořil i ČKAIT.

ČLnK, tehdy tzv. lékárnická grémia, měla nejstarší a nejproblematictější úpravu. Byla zřízena gremiálními řády z let 1831-1841. Všichni majitelé, nájemci i správcové lékáren byli povinně jejich členy.³⁰

Obecně lze říci, že zájmová samospráva má na našem území dlouhodobou tradici. A jak se měnila společnost v průběhu let vlivem politických událostí, měnily se i komory. K zásadním (především negativním) okamžikům patří německá okupace a období po roce 1948³¹. K obnově komor pak došlo až počátkem r. 1990. Činnost nynějších komor se od těch dřívějších nijak zvlášť neliší. Podstatnější rozdíl tak představuje členství, které už není u všech komor povinné.³²

2.2. Charakteristika, teoretické a právní vymezení

Zájmová samospráva je tvořena profesními komorami, které jsou svou povahou veřejnoprávními korporacemi. Pro pochopení charakteru a podstaty zájmové samosprávy si pojďme blíže vymežit tento základní pojem. Veřejnoprávní korporace jsou právnické osoby, jež jsou v tomto případě založeny zákonem. Mají způsobilost k majetkovým úkonům a odpovědnost za své závazky. Pokud bychom chtěli nějakou ustálenou definici, pak jde o „člensky organizovaný subjekt veřejné správy, kterému byla svěřena moc samostatně plnit veřejné úkoly“³³. Dalšími znaky veřejnoprávní korporace jsou podle Hendrycha: uplatnění členského principu v organizaci korporace tak, že členové při plnění úkolů spolupůsobí; musí jí být vždy svěřena pravomoc činit vrchnostenské úkony; a při plnění svých úkolů má jako subjekt veřejné správy jistou nezávislost na správních úřadech státu, a to podle svěřených

²⁹ MACH, Václav. Čtyři roky inženýrské komory. *Inženýrská komora 1997*, 1997, zvláštní číslo, s. 2.

³⁰ FIALA, MATES: *Komory podnikatelů ...*, s. 4.

³¹ Jak je dále uvedeno např. v ŠELEŠOVSKÝ, Jan. Teoreticko-metodologická východiska. In MALACH, Antonín (ed). *Samosprávné podnikatelské instituce*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 25, byla po r. 1948 činnost komor zcela podřízena stranickému vedení KSČ. Docházelo např. i k tomu, že soukromé neziskové organizace byly nahrazeny státními rozpočtovými a příspěvkovými organizacemi.

³² ŠELEŠOVSKÝ, Jan. Teoreticko-metodologická východiska. In MALACH, Antonín (ed). *Samosprávné podnikatelské instituce*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 25.

³³ HENDRYCH: *Správní právo...*, s. 107.

úkolů a oprávnění. Podléhá však státnímu dozoru, který se v zásadě omezuje na kontrolu zákonnosti.

Komory mají vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu. V zákonech o komorách najdeme pravidla pro hospodaření, nicméně jsou z velké části obecná, a tak si je komory ve svých vnitřních předpisech musejí značně konkretizovat. „Faktem zůstává, že této možnosti využívají jednotlivé komory ve velmi rozdílné míře a celkově potom v míře zcela nedostatečné. Z analyzovaných vnitřních předpisů, které měli autoři k dispozici, a to přes značné rozdíly mezi nimi, totiž vyplynulo, že obvykle nemají odpovídající vnitřní strukturu a mnohé z nich navíc vykazují pouze dílčí charakter, resp. se týkají jen jednotlivých ‘majetkoprávních’ otázek a jiné otázky vůbec neupravují.“³⁴

Charakteristika zájmové samosprávy je podobně shrnuta např. i v nálezu Ústavního soudu³⁵.

Pro úplnost je vhodné uvést i negativní vymezení zájmové samosprávy - tedy to, čím není. Jde o občanská sdružení, která vznikají na základě dobrovolnosti, a třebaže některá mají ve svém názvu ‘komoru’ (např. Česká grafologická komora, Potravinářská komora ČR), nevykonávají veřejnou správu, neboť stát jim její výkon zákonem nesvěřil. Jejich status je soukromoprávní, ale i tak mohou určitým způsobem ovlivňovat rozhodování ve státní správě.³⁶

V České republice tak působí tyto zákonem zřízené komory: **Česká advokátní komora** (dále jen „ČAK“; z. č. 85/1996 Sb., o advokacii), **Komora daňových poradců České republiky** (dále jen „KDP“; z. č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky; dále jen „DaňPorZ“), **Hospodářská komora České republiky** (dále jen „HKČR“) a **Agrární komora České republiky** (dále jen „AgČR“; obě zřízeny z. č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky), **Komora patentových zástupců České republiky** (dále jen „KPZ“; z. č. 417/2004 Sb., o patentových zástupcích a o změně zákona o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví; dále jen „PatentZ“), **Notářská komora České republiky** (z. č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)), **Česká komora architektů** (dále jen „ČKA“), **Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě** (dále jen „ČKAIT“; obě z. č. 360/1992 Sb., o výkonu

³⁴ HAVLAN, Petr; NEUMANNOVÁ, Hana. K profesním komorám jako subjektům vlastnického a jiných majetkových práv. *Právní zpravodaj*, 2007, roč. 8, č. 4, s. 10-11.

³⁵ Srov. nálezu Ústavního soudu ze dne 16. dubna 2003, sp. zn. I. ÚS 181/01.

³⁶ SLÁDEČEK: *Obecné správní právo...*, s. 319. Srov. také USTOHAL, Miroslav. Charakteristika profesních zájmových organizací - komor. In MALACH, Antonín (ed). *Samosprávné podnikatelské instituce*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 33.

povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě; dále jen „ArchInžTechZ“), **Komora veterinárních lékařů České republiky** (z. č. 381/1991 Sb., o Komoře veterinárních lékařů České republiky), **Komora auditorů České republiky** (z. č. 93/2009 Sb., o auditorech), **Exekutorská komora České republiky** (z. č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů), **Česká lékařská komora** (dále jen „ČLK“), **Česká stomatologická komora** (dále jen „ČSK“) a **Česká lékárnická komora** (dále jen „ČLnK“; z. č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře). Všechny tyto zákony obecně stanoví zejména, že se jmenované komory zřizují, jsou právnickou osobou, určí jejich sídlo, postavení, působnost, pravomoc a orgány.

Komory mají vlastní organizační strukturu a své vnitřní předpisy stejně jako vymezené pravomoci a působnost, ty jsou však více popsány v následujících podkapitolách.

Také je důležité uvést, že některé komory navíc ještě tvoří územně nižší komory. Hovoříme o: HKČR a AgČR, které dále mají tzv. okresní komory (v Praze - obvodní komory) a začleněná společenstva; o notářské samosprávě, kde existují kromě Notářské komory ČR i Notářské komory zřízené v obvodu každého krajského soudu (v Praze - obvodu městského soudu); a také o ČLK, ČSK, ČLnK a Komoře veterinárních lékařů, které jako základní článek mají tzv. okresní sdružení³⁷ (v příp. Prahy obvodní sdružení – tyto však již nemá Komora veterinárních lékařů). Jiná situace je u ČAK, jež má sídlo v Praze, ale zároveň i pobočku v Brně.

2.3. Orgány zájmové samosprávy

Základní orgány a jejich kompetence jsou definovány již v zákonech o komorách. Nic však nebrání tomu, aby si ustavily i další³⁸, jež působí jako pomocné (poradní) a komora tak na ně nesmí přenést určitá oprávnění.³⁹ Orgány jednotlivých komor, ačkoliv se v detailech liší, mají určité podobnosti zejména pak ve struktuře a složení orgánů.

Pro lepší přehlednost jsou rozděleny podle jejich hlavních účelů. Všechny komory mají **nejvyšší orgán**, který, ačkoliv má různé označení (sněm, valná hromada, sjezd delegátů a shromáždění delegátů; v případě okresních sdružení komor pak okresní shromáždění či kolegium), má v podstatě stejné poslání. Zejména rozhoduje o vydávání nejdůležitějších

³⁷ U okresních sdružení (okresních komor) je jistá zajímavost rovněž v tom, že se mohou slučovat a vytvářet společné orgány.

³⁸ Jmenovat můžeme např. Etickou komisi nebo Licenční komisi ČLK.

³⁹ KOUDELKA: *Samospráva...*, s. 347.

vnitřních předpisů, stanovení hlavních úkolů komory, volí a odvolává ostatní orgány a schvaluje rozpočet a hospodaření komory včetně výše členských příspěvků.

Další skupinou jsou **výkonné orgány**, jež jsou představovány v různých obměnách jako představenstvo, prezidium či výkonný výbor (v případě okresních sdružení pak také okresní výbor). Některé komory mají jako samostatný orgán již osobu, která stojí v čele takového orgánu. Řeč je o předsedovi či prezidentovi a jejich místopředsedech a viceprezidentech.⁴⁰ Výkonné orgány pak zejména spravují majetek komory.

Důležité postavení mají **kontrolní orgány**, které kontrolují činnost komory a její hospodaření, její předseda podává návrhy na zahájení disciplinárního řízení apod. Kontrolní orgány jsou reprezentovány v komorách jako dozorčí komise, dozorčí rady, revizní komise či kontrolní rada.

Všechny komory, mimo HKČR a AgČR, mají zřízený **disciplinární orgán**, který je nadán pravomocí vést kárné řízení proti svým členům v případě porušení právních či jiných předpisů při výkonu povolání. Jsou jimi disciplinární komise, kárná komise, stavovský soud eventuelně čestná rada.

Tato nesourodost v názvech způsobuje horší orientaci v organizačním uspořádání komor a budí dojem pojmové nejednotnosti a určité roztržičnosti, třebaže jde o stejnou oblast právní úpravy. Z hlediska právní teorie by bylo určitě vhodné zachovat jednotnost v názvech a umožnit tak snazší orientaci v orgánech mezi jednotlivými komorami.

Některé komory mají zákonnou povinnost ustavit i jiné orgány. Jedná se o **zkušební komisi** KDP, ČAK a Exekutorské komory ČR, **odvolací kárnou komisi** ČAK a **autorizační radu** ČKA a ČKAIT.

Důvod proč u disciplinárních orgánů byly vynechány HKČR a AgČR, je ten, že tyto komory mají svůj specifický stálý a nezávislý soudní orgán, kterému je svěřena pravomoc rozhodovat majetkové spory. Jedná se o Rozhodčí soud při HKČR a AgČR.

Obecně pak platí, že funkce v orgánech komor jsou čestné a podrobnější úpravu organizace komor a jejich orgánů lze nalézt v organizačních rádech a dalších jejich vnitřních předpisech. Ty však nesmí jít nad rámec zákonné působnosti komor, jako tomu bylo např. u ČLK, která si vnitřním předpisem dále upravila složení čestné rady tak, že o uložení discipl. opatření rozhodoval (místo zákonem stanovené devítičlenné čestné rady) tříčlenný senát čestné rady. Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“) však ve svém rozsudku v této věci konstatoval, že v zákoně o této komoře není žádné zmocnění ke stanovení podrobnější

⁴⁰ Srov. např. ArchInžTechZ. Určitou výjimku tvoří HKČR a AgČR, kde představenstvo je řídicím orgánem a jako orgány výkonné jsou úřady komor.

organizační struktury čestné rady (tedy toto vnitřní pravidlo nemá oporu v zákoně) a tím došlo k nezákonnosti rozhodnutí vydaných tímto tříčlenným senátem čestné rady v důsledku jejího nesprávného složení.⁴¹

2.4. Působnost a pravomoc komor

Působností komory rozumíme obsah a rozsah její činnosti a cílů, kde uplatňuje svou pravomoc. Činnosti jsou stanoveny obecně v zákonech o komorách a dále potom rozvinuty v jejich vnitřních předpisech. Na rozdíl od územní samosprávy není působnost v zákonech zájmové samosprávy definována jako samostatná a přenesená. I přesto ji lze takto rozlišit. Jako typický příklad samostatné působnosti lze uvést hospodaření s vlastním majetkem, naproti tomu jako příklad přenesené působnosti např. rozhodování o splnění podmínek k přijetí k profesi, přičemž tyto jsou přísně upraveny státem; samospráva tu jen ověří splnění těchto zákonných podmínek bez možnosti vlastního uvážení.⁴² Obecně by u cílů činností podle Sládečka „...mělo především jít – v souladu se smyslem a účelem existence zájmové samosprávy – jednak o *dohled* nad profesně, právně i eticky nezávadným a kvalitním *výkonem povolení* [sic] a dále o *ochranu a obhajobu profesních zájmů*. Tím se nemá na mysli ochrana zájmů sociálních a hospodářských, neboť to není účelem zájmové samosprávy, ale příp. organizace odborové.“⁴³ S tím souhlasí mj. i Janovec, který říká, že „zájmová samospráva není primárně povolána, aby hájila zájmy svých členů, ale zejména aby garantovala správný výkon činností ve veřejném zájmu. Mělo by se jednat zejména o určitý druh garance (u profesní samosprávy) za správný výkon svobodného povolání.“⁴⁴

Působnost komory se vztahuje na její členy. Zajímavostí je určité vymezení si této působnosti v rámci ČAK a její pobočky v Brně, kdy tato pobočka zajišťuje působnost komory zejména pro evropské advokáty a advokáty se sídlem v obvodu krajských soudů v Brně a Ostravě a pro jejich advokátní koncipienty. S touto působností souvisí i otázka členství, kterému je níže věnována samostatná kapitola. Územní působností profesních komor rozumíme vymezení oblasti, pro kterou je činnost vykonávána. V zásadě je komorami uskutečňována pro území celé České republiky, avšak mají-li komory jako své základní články např. okresní sdružení, pak územní působnost těchto se bude vztahovat jen pro ten

⁴¹ Srov. rozsudek NSS ze dne 21. července 2010, sp. zn. 3 Ads 74/2010-173.

⁴² KOUDELKA: *Samospráva...*, s. 341-342.

⁴³ SLÁDEČEK: *Obecné správní právo...*, s. 317.

⁴⁴ JANOVEC: *Zájmová samospráva...*, s. 222.

který okres.⁴⁵ Ještě jako další, řekněme určitou výjimku, lze opět uvést ČAK a její pobočku, která má územní působnost zejména v rámci obvodu krajských soudů v Brně a Ostravě. Věcná působnost pak vymezuje okruh úkolů (záležitostí), kterými se komora zabývá. V rámci ní pak komora vykonává nad svými příslušníky oprávnění i s možností ukládání sankcí.⁴⁶ Jako příklad věcné působnosti můžeme uvést např. Komoru veterinárních lékařů ČR, která dbá, aby členové komory vykonávali své povolání odborně, v souladu s jeho etikou a způsobem stanoveným obecně závaznými právními předpisy a vnitřními předpisy komory, zaručuje odbornost svých členů a potvrzuje splnění podmínek k výkonu odborných veterinárních činností, vede seznam členů aj.⁴⁷

Naproti tomu pravomocemi komor rozumíme všechny její právní prostředky, které jim byly zákonem svěřeny k tomu, aby mohly naplňovat svou působnost. Mezi ta nejpodstatnější oprávnění patří zcela určitě pravomoc rozhodování v samosprávných otázkách, autonomní normotvorná pravomoc (která je vnímána jako pravomoc v užším slova smyslu) a disciplinární pravomoc, kterým se podrobněji věnuji v textu níže.

2.5. Vnitřní předpisy komor

Všechny profesní komory jsou nadány oprávněním k autonomní normotvorbě prostřednictvím svých orgánů⁴⁸. Výsledkem této normotvorby jsou tzv. stavovské předpisy (neboli vnitřní předpisy komor), jež bývají různě označeny a mají různou formu (zpravidla řády). Tyto předpisy jsou normativní akty, jejichž právní účinky působí pouze vůči členům konkrétní komory (např. kárný řád). Některé však mohou částečně působit i vně komory, jako např. zkušební řád, který se tak vztahuje už i na kandidáty členství komory.⁴⁹ Stavovské předpisy obsahují závazná pravidla chování, jež jsou vynutitelná, a v případě jejich porušení za ně lze uložit v rámci kárného řízení sankce. Obecně lze říci, že předpisy upravují zejména vnitřní otázky činnosti komor a jejich orgánů (jako např. organizační, volební či kárný řád).

U vnitřních předpisů lze rozlišit působnost osobní, jež vymezuje okruh adresátů, na něž se předpis vztahuje. Tedy především na členy komory, příp. na kandidáty členství či jiné zákonem taxativně určené osoby (např. asistenty auditorů). Působnost územní, jež se vztahuje na území celého státu. Věcná působnost pak vymezuje předmět úpravy. A časová působnost

⁴⁵ Rovněž u notářských komor se jejich územní působnost vztahuje jen na obvody krajských soudů a tyto komory jsou pak dále sdruženy v Notářské komoře ČR, jež má celostátní působnost.

⁴⁶ KOUDELKA: *Samospráva...*, s. 351.

⁴⁷ Zákon č. 381/1991 Sb., o Komoře veterinárních lékařů České republiky.

⁴⁸ Výjimku však tvoří předpisy ČAK, konkrétně kárný a zkušební řád, jež jsou vydávány Ministerstvem spravedlnosti ve formě vyhlášky, a to na základě zákonného zmocnění a po vyjádření ČAK. Formálně tedy nejde o čistě stavovský předpis komory. Podrobněji: SLÁDEČEK: *Obecné správní právo...*, s. 320-321.

⁴⁹ SLÁDEČEK: *Obecné správní právo...*, s. 320.

musí mj. „respektovat ústavní zákaz retroaktivity ve veřejném právu v neprospěch osob a ústavní zásadu právní jistoty a právního státu,...“⁵⁰

Hovoříme-li o povaze stavovských předpisů, pak je nelze považovat za právní předpisy, neboli (formální) prameny práva. Nicméně jsou autoři⁵¹, jež je za ně považují. K tomu Sládeček dodává, že: „Takový názor však – až na ojedinělé výjimky – není obvykle akceptován právní naukou, ani není v tomto směru reflektován v judikatuře správních soudů; nesetkáváme se s ním ani v rozhodnutích Ústavního soudu.“⁵² Argumentuje také tím, že právní předpis musí mít státem uznanou formu, pro jeho platnost musí být řádně (dle zákona) publikován a následně musí být vynutitelný státním orgánem.⁵³ Což tedy stavovské předpisy nesplňují.

Stavovské předpisy je možné rozdělit do tří skupin podle toho, zda ukládají povinnosti, a pokud ano, tak komu. Nutno ještě dodat, že tyto povinnosti mohou komory ukládat ve vnitřních předpisech jen na základě zákona a při respektování zákonné působnosti komor, jinak předpis zruší soud.⁵⁴ První skupinou jsou stavovské předpisy neukládající povinnosti. Zde spadají organizační záležitosti, nebo se jimi přiznávají práva (jako např. podmínky půjček a sociálních dávek pro příslušníky profese z rozpočtu komory). Druhou skupinou se rozumí stavovské předpisy ukládající povinnosti pouze členům komory. Tyto předpisy již musí mít určitou oporu v zákoně. Jako příklad nám poslouží etický kodex advokáta, jenž obsahuje řadu povinností, které však nejsou stanoveny v zákoně přímo, ale jsou provedením zákonného ustanovení o čestném a svědomitém výkonu profese i zákonného profesního slibu. Do této skupiny lze zařadit např. i výši a splatnost příspěvků. A poslední skupina představuje stavovské předpisy ukládající povinnost nečlenům komory, tedy těm, jež nemají oprávnění se jakkoliv na výkonu profesní samosprávy podílet. Zde se nejpřísněji posuzuje jejich ústavnost. U této skupiny je nutno zdůraznit, že povinnosti nečlenům mohou být stanoveny

⁵⁰ KOUDELKA, Zdeněk. Budoucnost profesní samosprávy. *Právní rádce*, 1997, roč. 5, č. 7, s. 30.

⁵¹ Srov. např. DVOŘÁČEK, Dan. Právní povaha předpisů zájmové samosprávy. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 24, s. 882-887.

⁵² SLÁDEČEK, Vladimír. Ještě k povaze předpisů zájmové samosprávy. *Právní rozhledy*, 2008, roč. 16, č. 4, s. 130. Ústavní soud ve svém nálezu považuje stavovské předpisy za vnitřní předpisy komory. K tomuto srov. nálezu Ústavního soudu ze dne 16. dubna 2003, sp. zn. I. ÚS 181/01.

⁵³ SLÁDEČEK: *Obecné správní právo...*, s. 321.

⁵⁴ KOUDELKA: *Právní předpisy samosprávy...*, s. 290. K tomu srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. dubna 2003, sp. zn. 28 Ca 152/2001-58, ve kterém konstatoval, že: „Profesní komora je veřejnoprávní korporací vykonávající veřejnou správu a další činnosti. Vykonává-li veřejnou správu, může ji vykonávat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví (čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky). Povinnosti pak mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod (čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Neodpovídají-li předpisy profesních komor této zásadě, soud je zruší.“

jen takové, které mají přímý základ v zákoně, přičemž každý takový předpis by pro své vydání měl mít zákonné zmocnění. Příkladem může být např. poplatek za profesní zkoušku.⁵⁵

V souvislosti s autonomní normotvorbou je třeba zmínit i problematiku dozoru nad těmito předpisy. Oprávnění požádat soud o posouzení souladu stavovských předpisů se zákonem je přitom zakotveno jen v některých zákonech o komorách a je dáno jen příslušným ministrům. Stavovský předpis by tak měl být předložen do 30 dnů po přijetí příslušnému ministerstvu (např. spravedlnosti, zemědělství) a v případě, že jej ministr shledá jako nezákonný, měl by podat návrh na jeho zrušení k soudu⁵⁶. V praxi však jde spíše o ojedinělé případy.⁵⁷ Otázkou, který soud je v této věci příslušný, se blíže zabývá Koudelka ve své publikaci a na jejím základě můžeme konstatovat, že příslušné by měly být krajské soudy, a to ve správním soudnictví. Navíc také dodává, že „do budoucna je nanejvýš vhodné problematiku rušení stavovských předpisů profesní samosprávy soustředit u Nejvyššího správního soudu za obdobných podmínek, jako je řízení o rušení opatření obecné povahy. Jde totiž o závažnou otázku vztahu státu a profesní samosprávy v oblasti ochrany objektivního práva (abstraktní přezkum zákonnosti), nikoliv řízení ve věcech ochrany subjektivních práv.“⁵⁸

Z pohledu samotné úpravy vnitřních předpisů v zákonech o komorách lze konstatovat, že je poměrně útržkovitá a nedostatečná. Řešena není (až na výjimky) např. publikace, závaznost či případný soudní přezkum legality předpisu.⁵⁹ Kromě tohoto by bylo určitě vhodné, de lege ferenda, a také pro určitou stejnorodost a jednoznačnost, vymezit i minimální rozsah toho, co by vnitřní předpisy měly upravovat, třebaže by to byl jistý zásah do autonomie zájmové samosprávy.⁶⁰

⁵⁵ KOUDELKA: *Právní předpisy samosprávy...*, s. 292-293.

⁵⁶ Viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. dubna 2003, sp. zn. 28 Ca 152/2001-58.

⁵⁷ JANOVEC: *Zájmová samospráva...*, s. 219.

⁵⁸ KOUDELKA: *Právní předpisy samosprávy...*, s. 295.

⁵⁹ SLÁDEČEK: *Obecné správní právo...*, s. 321.

⁶⁰ JANOVEC: *Zájmová samospráva...*, s. 219.

3. Komory v ČR z pohledu členství

Otázka členství dělí komory na dva druhy - s členstvím povinným a s členstvím nepovinným. Je lepší, mají-li komory zákonem stanoveno členství jako povinné, nebo naopak je snazší a účelnější dobrovolnost? Tyto a další podobné otázky si pokládá dodnes řada odborníků a vedou se diskuze. Dokonce se tímto zabýval i Ústavní soud, jenž vydal nález ve věci stížnosti proti povinnému členství lékařů⁶¹. Navrhovatelé uvedli, že „princip povinného členství v České lékařské komoře staví každého před volbu mezi dvěma ústavně garantovanými právy; právem na svobodný výkon povolání a právem svobodně se sdružovat resp. se nesdružovat.“⁶² Přičemž Ústavní soud ve svém nálezu uvedl, že „Česká lékařská komora není podřaditelná pojmu sdružení ve smyslu čl. 20 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, a proto ani povinným členstvím v ní nemůže být dotčeno právo svobodně se sdružovat, jež uvedený článek Listiny zakotvuje.“⁶³

Jak uvedl Koudelka v odborném článku, lze se setkat s názorem, že povinné členství se považuje za jakousi formu „donucení jedinců k účasti v organizaci proti své vůli.“ Zároveň je však třeba si uvědomit, že pokud by byla zrušena zájmová samospráva, ihned by členové těchto komor spadali pod správu státní a její instituce. Nejde tedy tolik o otázku povinného členství, spíše o to, které správě budou podléhat (zda organizované vládou, či příslušníky daného povolání).⁶⁴ Osobně se přikláním k názoru, že je lepší spravovat si tyto záležitosti v rámci komory samostatně (ať už z důvodu např. určité odbornosti) i za cenu povinného členství; alespoň tak jde o poměrně ucelenou správu v daném oboru (příp. i jednodušší kárný postih v případě protiprávního jednání). Pro povinné členství hovoří i následující argument. Jeho důležitost spočívá i v tom, „...aby byl zajištěn reálný a účinný *dohled* nad výkonem svobodného povolání...*Pokud by členství nebylo obligatorní, znamenalo by to patrně „rozdrobení“, neracionální dualitu dozoru nad výkonem povolání (u členů by dozor vykonávala komora a u nečlenů stát, resp. správní úřad).*“⁶⁵

Samotné důvody, proč se stát členem komory, mohou být různé. U komor s povinným členstvím je důvod jednoduchý. Chceme-li vykonávat povolání, členem komory se zkrátka stát musíme. U komor s nepovinným členstvím hraje velkou váhu již naše uvážení. Pro hovoří zejména fakt, že komory pomáhají dbát o určitou odbornost při vykonávání povolání a lépe prosazují a hájí práva a zájmy svých členů. Jako argument proti lze zmínit zejména povinnost

⁶¹ Nález Ústavního soudu ze dne 14. října 2008, sp. zn. Pl. ÚS 40/06.

⁶² Tamtéž.

⁶³ Tamtéž. Srov. také odlišné stanovisko soudkyně E. Wagnerové k nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 40/06.

⁶⁴ KOUDELKA, Zdeněk. Budoucnost profesní samosprávy. *Právní rádce*, 1997, roč. 5, č. 7, s. 30.

⁶⁵ SLÁDEČEK: *Obecné správní právo...*, s. 317-318.

platit členské příspěvky. Pojďme se blíže podívat na tyto dva druhy komor a vymezit si tak jejich charakteristiku.

3.1. Komory s povinným členstvím

Komory s povinným členstvím sdružují fyzické osoby určitého povolání. Aby tyto osoby mohly vykonávat své samostatně výdělečné činnosti, musejí být povinně členy těchto komor. Jakmile jejich zájem být členem v komoře pomine, automaticky nastává i zánik jejich dosud legálního výkonu dané profese.⁶⁶ Naproti tomu členy těchto komor nemohou být právnické osoby, neboť by docházelo k nerovnosti hlasů⁶⁷ při hlasování nebo při volbách. „Pokud je komora mocenským subjektem, pak v demokratické společnosti musí být rovnost v rozhodování, tj. rovnost volebního a hlasovacího práva pokládána za základní a nenarušitelný princip.“⁶⁸ Sládeček také dodává, že: „samotná podmínka členství jako jistá forma omezení podnikatelské činnosti není protiústavní a plně odpovídá čl. 26 odst. 2 Listiny základních práv a svobod“⁶⁹.

Členem komory se stává každý, kdo splní konkrétní, zákonem stanovené podmínky. Komora po obdržení písemné přihlášky⁷⁰ žadatele nejdříve autoritativně ověří, zda splnil zákonné podmínky. Pokud ano, zapíše jej do seznamu (příp. rejstříku) členů komory, pokud však vydá negativní rozhodnutí, má žadatel možnost obrátit se na soud.⁷¹ Výjimku zde tvoří notáři a exekutoři, kteří jsou jmenováni do úřadu ministrem. Konkrétní podmínky přijetí jsou upraveny v jednotlivých zákonech o komorách, přičemž základ je upraven podobně, ve zbytku se samozřejmě liší na specifické požadavky té dané komory. Předpokladem je zpravidla bezúhonnost, dosažení určitého vzdělání, absolvovaná odborná praxe v předepsané délce, vykonané požadované odborné zkoušky⁷² a následné složení slibu. Zákony dále upravují i to, kdy komora žadatele do seznamu nezapíše, kdy dojde k pozastavení členství (ať už obligatorně, či fakultativně)⁷³, nebo ve kterých případech jej ze seznamu vyškrtne (zejména v případě smrti člena, pozbytí způsobilosti k právním úkonům,

⁶⁶ JANOVEC: *Zájmová samospráva...*, s. 217.

⁶⁷ Docházelo by k tomu, že jedna osoba by měla jeden hlas jako fyzická osoba a zároveň ještě další hlas, pokud by byla členem nějaké právnické osoby (případně více právnických osob).

⁶⁸ USTOHAL, Miroslav. Charakteristika profesních zájmových organizací - komor. In MALACH, Antonín (ed). *Samosprávné podnikatelské instituce*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 31.

⁶⁹ SLÁDEČEK: *Obecné správní právo...*, s. 318. Čl. 26 odst. 2 Listiny: „Zákon může stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností.“

⁷⁰ Členství nevzniká zcela automaticky splněním požadavků, ale je potřeba nejdříve aktivní jednání ze strany zájemce, tedy jeho projev vůle stát se členem.

⁷¹ LIPERTOVIČ, Šárka. Některé otázky zájmové samosprávy a její činnosti. *Správní právo*, 2010, roč. 43, č. 3, s. 161.

⁷² K odborným zkouškám více např. FIALA, MATEŠ: *Komory podnikatelů...*, s. 9.

⁷³ Srov. např. § 14 a § 15 PatentZ.

pozbytí bezúhonnosti a další⁷⁴). Takto předem stanovené podmínky zaručují rovnost osob v přístupu k povolání, neboť jsou stanoveny právně a stejně vůči všem daného povolání, což vylučuje i případnou diskriminaci.⁷⁵

Členství v komoře zaručuje jejím členům určitá práva a ukládá povinnosti. Jako základní oprávnění, které jim členství přináší, jmenujme zejména právo volit zástupce do orgánů a sám být volen a využívat služby poskytované komorou. Základní povinnosti, typické pro většinu komor, můžeme jmenovat např. povinnost dodržovat profesní předpisy komory, dodržovat pravidla profesní etiky, povinnost mlčenlivosti. Významnou povinností je i placení členských příspěvků. Jejich vybírání a zejména kárnou pravomoc si provádí jednotlivá komora sama v rámci svého disciplinárního oprávnění⁷⁶. Případné pochyby o oprávněnosti komor stanovit svým členům povinnost platit členské příspěvky je třeba vysvětlit tím, že jsou dle právního řádu naprosto v pořádku⁷⁷. Specifické práva a povinnosti najdeme v zákonech o komorách, podrobnosti pak ve vnitřních předpisech komor (např. profesní a etický řád ČKA).

Některé komory mohou sdružovat (tedy kromě členů s tzv. řádným povinným členstvím) i tzv. hostující členy (osoby, které obdržely oprávnění obdobné autorizaci vydané v zahraničí) nebo mimořádné členy (osoby, jež projeví zájem o členství, ale nespĺňují podmínky pro řádné členství)⁷⁸.

Členství pak zaniká dnem vyškrtnutí ze seznamu členů komor, a to na základě zákonem taxativně stanoveného výčtu.

V současné době jsou téměř všechny komory s povinným členstvím. Výjimku tvoří HKČR a AgČR.

3.2. Komory s nepovinným členstvím

V současnosti jsou u nás pouze dvě zákonem zřízené komory s nepovinným členstvím. HKČR se sídlem v Praze a AgČR, jež sídlí v Olomouci. Je zajímavostí, že ani tyto dvě komory původně nepovinné členství neměly. Z jejich historie zjistíme, že prvotně měly v zákoně stanovené členství jako povinné. To bylo následně po volbách v r. 1992 pravicovou vládou změněno na nepovinné.⁷⁹

⁷⁴ Srov. např. § 18 PatentZ a § 7b a násl. zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.

⁷⁵ KOUDELKA: *Samospráva...*, s. 350.

⁷⁶ Srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 10. srpna 2000, sp. zn. 5 A 67/98-25.

⁷⁷ Stanovení povinnosti platit členské příspěvky je plně v pořádku s ustanovením čl. 4 odst. 1 Listiny, které říká, že „povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod“. Komory tyto povinnosti ukládají na základě zákona, jímž byly samy zřízeny, např. § 6 odst. 2 písm. e) a § 12 odst. 4 písm. g) zákona č. 381/1991 Sb., o Komoře veterinárních lékařů České republiky.

⁷⁸ Hostující členy může sdružovat ČKA a ČKAIT, mimořádné členy ČKA.

⁷⁹ KOUDELKA: *Právní předpisy samosprávy...*, s. 297.

Komorami s nepovinným členstvím se rozumí hospodářské komory, které jsou sdruženími podnikatelů přijatých za jejich členy. Zde je třeba zdůraznit, že podnikateli mohou být nejen osoby fyzické jako u komor s povinným členstvím, ale i právnické. Komory jsou právnickými osobami a zapisují se do obchodního rejstříku. Jsou zřízeny zákonem⁸⁰, čímž se mj. zakotvila jejich určitá významnost ve státě. Nicméně porovnáme-li je s komorami s povinným členstvím, zjistíme, že ve skutečnosti mají cíle poněkud odlišné, neboť „...dle praktické zkušenosti se jedná spíše o organizovanou skupinu podnikatelů, kteří hájí své podnikatelské zájmy, nikoli zájmy veřejné, ...“⁸¹. V oblasti politiky tak působí spíše jako nátlakové skupiny a svou povahou odpovídají spíše soukromoprávním sdružením.⁸²

Další rozdíl ve srovnání s komorami s povinným členstvím je ten, že tyto nemají určitá (zejména kárná) oprávnění vůči svým členům. V důsledku toho je proto umožněno členství i právnickým osobám. Zde je vhodné zmínit i důležitost existence rozhodčího soudu při HKČR a AgČR, který je zřízený zákonem jako stálý a nezávislý orgán pro rozhodování sporů podle předpisů o rozhodčím řízení.

Podstatou komor s nepovinným členstvím je fakt, že členství v nich je zcela dobrovolné. To znamená, že rozhodne-li se osoba v těchto oborech podnikat, je zcela na její vůli, zda se také rozhodne stát se členem komory, či nikoliv. Na možnost vykonávat podnikatelskou činnost nemá členství vliv. Pokud se osoba rozhodne stát se členem komory, pak zákon stanovuje podmínky přijetí. Členy mohou být právnické a fyzické osoby, které mají sídlo nebo bydliště na území České republiky, provozují podnikatelskou činnost v stanovené oblasti a nejsou profesně organizovány podle jiného zákona. O přijetí za člena pak rozhoduje na základě písemné žádosti podnikatele představenstvo okresní komory nebo společenstva.

Dnem zápisu do seznamu členů vznikají těmto osobám rovněž i specifická práva a povinnosti. Ty základní nalezneme v již zmíněném zákoně, podrobněji jsou však upraveny ve Statutech AgČR a HKČR. Členství zaniká dnem výmazu ze seznamu členů komor, a to na základě zákonem taxativně stanoveného výčtu.

⁸⁰ Zákon č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.

⁸¹ JANOVEC: *Zájmová samospráva...*, s. 220.

⁸² KOUDELKA: *Samospráva...*, s. 361.

4. Komory v ČR z pohledu disciplinární pravomoci

Disciplinárním (kárným) oprávněním jsou ze zákona nadány všechny komory s povinným členstvím⁸³. Další poměrně novou výjimkou (od r. 2009) je skutečnost, že Exekutorská komora ČR již nemá kárnou pravomoc nad soudními exekutory, avšak nad exekut. koncipienty a kandidáty jí nadále zůstala. Vedení kárných řízení nad soudními exekutory tak přešlo na NSS⁸⁴. Jednotlivé zákony o komorách také stanoví, který orgán kolegiálního typu tuto pravomoc vykonává. Těmi jsou, jak již bylo naznačeno v kapitole 2.3, disciplinární komise, kárné komise, čestné rady či stavovský soud. Dále tyto zákony upravují zejména disciplinární (kárnou) odpovědnost, discip. řízení, taxativně stanoví opatření za delikty, možnosti opravných prostředků proti rozhodnutí o uložení discip. opatření aj., kterými se zabývám v následujících podkapitolách. Účelem výkonu tohoto oprávnění v komoře je zejména přispění k profesionálnější úrovni a etice výkonu povolání svých členů.⁸⁵

4.1. Disciplinární delikty

Disciplinárním deliktem se rozumí zaviněné porušení povinnosti fyzické osoby související s příslušností pachatele k určité veřejnoprávní organizaci. Nejprve si vymezení obecné znaky skutkové podstaty deliktu, tedy subjekt, subjektivní stránku, objekt a objektivní stránku. **Subjekt** discip. deliktu je speciální, neboť jím může být zejména člen⁸⁶ profesní komory. **Subjektivní stránkou** se v tomto případě rozumí odpovědnost za zavinění. **Objektem** je pak pořádek (nebo také kázeň, disciplína), přičemž disciplínu lze chápat jako typ kázně uvnitř zmíněné organizace.⁸⁷ „Pojem disciplíny lze chápat ve dvojitým smyslu: jednat vyjadřuje podřízení se jednotlivce určitému pořádku, jednak je chápán jako stanovený řád činnosti nějakého organizovaného celku, pravidel, podle nichž tento celek funguje a za jejichž porušení lze uložit sankci.“⁸⁸ Z hlediska profesních komor je důležité především druhé pojetí. Zároveň platí, že aby byl tento pořádek právně závazný, musí mít oporu v zákoně. Kromě pořádku ve vnitřních vztazích je pro komory také velmi důležitým objektem řádný výkon profese a s tím související profesní etika. Také může nastat situace, kdy např. jedno protiprávní jednání může naplnit skutkovou podstatu jak jiného správního deliktu, tak zároveň

⁸³ Výjimku pak tvoří HKČR a AgČR, jež touto pravomocí vůbec nedisponují.

⁸⁴ K tomu srov. náleží Ústavního soudu ze dne 3. srpna 2011, sp. zn. Pl. ÚS 38/09-1.

⁸⁵ FIALA, MATES: *Komory podnikatelů* ..., s. 11.

⁸⁶ Případně také další osoby, jež jsou určeny v zákonech komor, a jsou v určitém vztahu k těmto komorám. NEUMANNOVÁ, Hana. Správní disciplinární delikty podle zákonů o profesních komorách. *Správní právo*, 2001, roč. 34, č. 3, s. 148.

⁸⁷ MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 129.

⁸⁸ Tamtéž.

skutkovou podstatu deliktu disciplinárního. Pak je možné postihovat za oba tyto delikty, neboť se zde nejedná o zásadu ne bis in idem (ne dvakrát o tomtéž), neb jejich objekty jsou rozdílné.⁸⁹ **Objektivní stránka** skutkové podstaty deliktu je v zákonech o komorách definována tak, že se má jednat o závažné nebo opětovné porušení povinností stanovené zákonem upravující komory (příp. stanovené zvl. právním předpisem nebo profesním předpisem). Většina zákonů o komorách pak už nedefinuje, co se pod závažným nebo opětovným porušením povinností přesně rozumí. Drobnou výjimkou je zákon o daňovém poradenství⁹⁰, který mj. stanoví, co se za závažné porušení povinností rovněž považuje. Důležitou roli tak zde sehrávají soudy, jež svými rozsudky⁹¹ tyto pojmy blíže definují.

Lze shrnout, že skutkové podstaty disciplin. deliktů (včetně jejich právní úpravy) jsou v zákonech o komorách stanoveny poměrně obecně, což tedy nabízí určitý prostor pro vlastní uvážení orgánů komor, jež jsou oprávněny k ukládání sankcí.⁹² Do budoucna by určitě bylo vhodné stanovit u jednotlivých komor, co se konkrétně (závažným) porušením povinností rozumí.

4.2. Disciplinární opatření

Sankce za disciplinární delikty jsou v zákonech o komorách označeny jako disciplinární (příp. kárné) opatření. Také platí zásada, že veškerá tato disciplin. opatření musí být stanovena přímo v zákonech o komorách, nikoliv jen ve stavovském předpise.

Opatření můžeme rozlišit dle jejich povahy na **morální** (např. důtka), **peněžité** (pokuta), nebo tzv. „**fatální**“ **opatření**, jejímž důsledkem zaniká členství v komoře, nebo se na nějakou dobu přerušuje, přičemž účinek této sankce může být podmíněčně odložen (např. pozastavení výkonu, vyškrtnutí ze seznamu).⁹³ Nejmírnější opatření jsou ty morální, které mohou být ve formě napomenutí, písemného napomenutí, veřejného napomenutí nebo písemné důtky. Přísnějším opatřením jsou pokuty, které jsou u jednotlivých komor stanoveny různě. Stanovena je zpravidla pouze horní hranice a sazba bývá uvedena v konkrétních částkách. Výjimku tvoří ČAK, Notářská komora České republiky a Exekutorská komora České republiky, kde je výše pokuty stanovena jako x-násobek minimální měsíční mzdy nebo x-násobek základu. Další skupinu tvoří sankce, jež mají pro členy komory již poměrně

⁸⁹ MATES: *Základy správního práva trestního...*, s. 129.

⁹⁰ Srov. § 12 odst. 2. DaňPorZ.

⁹¹ Srov. např. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 10. srpna 2000, sp. zn. 5 A 67/98–25.

⁹² NEUMANNOVÁ: *Správní disciplinární delikty...*, s. 152.

⁹³ MATES: *Základy správního práva trestního...*, s. 129.

zásadnější důsledky. Řeč je o pozastavení výkonu povolání (jinak také pozastavení: oprávnění, autorizace či dočasný zákaz výkonu). Doba, na kterou se výkon pozastavuje, je stanovena horní hranicí a bývá v jednotlivých komorách různě dlouhá (např. až na 1 rok). Největší dopad na člena však má sankce, jež je nejpřísnější. Může jít o podmíněné vyškrcnutí či rovnou o vyškrcnutí ze seznamu, trvalý zákaz výkonu povolání či určité specifikum, jež je u notářů a exekutorů, a tím je jejich odvolání. Některé zákony o komorách pro účely jiného discipl. řízení také stanovují, od jaké doby se na tyto osoby hledí, jako by jim opatření nebylo uloženo⁹⁴.

Pro zajímavost lze ještě uvést, že notářská ani exekutorská komora nemají sankci pozastavení výkonu a po sankci pokuty následuje už jen samotné odvolání. Také komory ČLK, ČSK a ČLnK mají určitou zvláštnost, neboť nemají sankci napomenutí, ale za nejmírnější opatření mají rovnou pokutu. Zákon rovněž u discipl. opatření rozeznává, zda delikt spáchal např. přímo advokát, pak jsou sankce zpravidla přísnější, než pokud jej spáchal zatím jen (v tomto případě) advokátní koncipient⁹⁵.

Při ukládání discipl. opatření je potřeba přihlížet k závažnosti protiprávního jednání, zejména tedy ke způsobu jeho spáchání, jeho následkům a k okolnostem, za nichž došlo k jejich spáchání.⁹⁶ Rozsudek NSS⁹⁷ tato kritéria (konkrétně u ČLK) ještě doplňuje o přihlednutí k osobě a poměrům lékaře, proti němuž je disciplinární řízení vedeno a k míře jeho zavinění. Dále potom v tomto rozsudku uvádí, že je potřeba volit takové opatření, jež je adekvátní k discipl. provinění, a že se jedná o zákonná kritéria, ke kterým musí správní orgán při ukládání opatření přihlížet. Takovýto výčet je taxativní a uložit sankci lze jen s přihlednutím ke všem uvedeným kritériím. Jsou-li označena a odůvodněna jen některá kritéria, z nichž vycházel, pak se jedná o vadu řízení.⁹⁸

U opatření mě také zaujala určitá možnost volby při jejich ukládání, kterou zákonodárce svěřil disciplinárním orgánům některých komor. Vycházím ze skutečnosti, kdy např. u ČLK je přímo v textu zákona stanoveno, že komora **může** uložit discipl. opatření. Záleží tedy na ní, zda možnosti využije a opatření uloží, není to však její povinnost. Dokonce se v zákoně o patentových zástupcích⁹⁹ s upuštěním od uložení opatření rovnou počítá, a to v případě, jde-li o méně závažné porušení povinností, avšak za předpokladu, že již samotné projednání provinění lze považovat za dostačující.

⁹⁴ Srov. tak např. § 53 PatentZ.

⁹⁵ Srov. tak např. § 32 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.

⁹⁶ Tyto podmínky jsou stanoveny již přímo v PatentZ.

⁹⁷ Srov. rozsudek NSS ze dne 10. února 2010, sp. zn. 4 Ads 99/2009-64.

⁹⁸ K tomuto srov. také např. nález Ústavního soudu ze dne 25. února 2002, sp. zn. II. ÚS 46/2000.

⁹⁹ Srov. § 49 odst. 8. PatentZ.

4.3. Disciplinární řízení

Základní úpravu disciplinárního řízení poskytují jednotlivé zákony o komorách, další podrobnosti jsou stanoveny vlastním kárným řádem komory. Kromě toho se však např. v zákoně o advokacii¹⁰⁰ připouští i přiměřené použití ustanovení trestního řádu v případě, kdy zákon o advokacii nebo kárný řád nestanoví něco jiného nebo nevyplývá-li něco jiného z povahy věci. Podobně je to takhle upraveno i v ČKAIT, avšak s tím rozdílem, že se přiměřeně použijí ustanovení správního řádu.

Disciplinární (kárné) řízení se zahajuje na návrh, který se zpravidla nazývá kárnou (disciplinární) žalobou. Návrh na zahájení řízení je třeba podat do konce zákonem stanovené lhůty, jež bývá např. do tří měsíců ode dne, kdy se o provinění orgán dozvěděl, objektivní lhůta je pak nejpozději např. do tří let ode dne, kdy k provinění došlo¹⁰¹. Návrhy zpravidla podávají orgány (např. revizní komise, dozorcí komise), jež jsou odlišné od těch, které následně disciplinární řízení vedou a rozhodují v něm (např. čestná rada, disciplinární komise, stavovský soud). Veškeré náležitosti návrhu však nejsou ve většině zákonů o komorách stanoveny. Zpravidla však musí mít písemnou formu a musí být skutkově vymezen.

O průběhu celého řízení se vede disciplinární spis. Všechny osoby, mimo obviněného, jsou povinny zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, jež se ze spisu dozvěděly. Obviněný je pak vázán, jde-li o odborné činnosti, povinnou profesní mlčenlivostí. Pokud by ji porušil, dopustil by se tak případného dalšího kárného provinění.¹⁰² Obviněný má rovněž právo se zejména vyjádřit ke všem skutečnostem, jež jsou uvedeny v návrhu, a hájit se, případně navrhnout důkazy.¹⁰³ Zároveň však není povinen nuceně poskytovat důkazy, které by ho usvědčovaly. A jak konstatoval Ústavní soud ve svém nálezu: „Je nutné odlišovat ústavně zaručené právo nebýt donucován k sebeobvinění, tedy předložit proti sobě důkaz pod donucením, od právní možnosti, kterou má kárná (trestní) moc, opatřovat důkazy i jejich odnětím, proti vůli obviněného, a v jeho neprospěch.“¹⁰⁴

Během řízení může nastat některá z následujících možností: řízení se přeruší (např. pokud se orgán dozví, že pro skutek, o kterém se vede řízení, je obviněný stíhán trestně),

¹⁰⁰ Srov. § 35e odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.

¹⁰¹ Srov. DaňPorZ., ale i ostatní zákony o komorách, kde jsou tyto lhůty stanoveny různě (např. subjektivní lhůta šest měsíců, objektivní např. i jeden rok).

¹⁰² SOVOVÁ, Olga. K aktuálním otázkám disciplinárního řízení. *Zdravotnictví a právo*, 2010, roč. 14, č. 4, s. 19.

¹⁰³ Srov. tak např. § 33 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.

¹⁰⁴ K tomuto podrobněji náleží Ústavního soudu ze dne 20. února 2001, sp. zn. Pl. ÚS 29/2000.

nebo se řízení zastaví (např. zanikla-li kárná odpovědnost obviněného za provinění). Nedojde-li v průběhu k přerušení nebo zastavení řízení, zpravidla následuje ústní jednání¹⁰⁵.

V zákoně o advokacii také najdeme ustanovení, jež říká, že pro řízení je rozhodující skutkový a právní stav v době, kdy k provinění došlo, přičemž pozdější právní úpravy se použije za předpokladu, že je to pro obviněného příznivější.

Dojde-li discipl. orgán po zjištěných okolnostech k závěru, že se obviněný provinění nedopustil, nebo mu jej nelze prokázat, rozhodne, že se kárného obvinění zprošťuje¹⁰⁶. Je-li však v řízení shledán vinným, discipl. orgán vydá rozhodnutí, v němž mu může uložit sankci, nebo také případně od potrestání upustit (viz kapitola 4.2). Toto rozhodnutí pak musí být písemné a musí obsahovat výrok, odůvodnění a poučení o opravném prostředku. Rovněž musí být doručeno účastníkům řízení. Doručené rozhodnutí, kterým se řízení končí, a proti němuž se již nelze odvolat, je v právní moci a vykonatelné. Výjimkou je, byla-li uložena pokuta, tu je potřeba zaplatit do 15 dnů od právní moci rozhodnutí (není-li stanovena jiná lhůta), takové rozhodnutí je pak vykonatelné, jakmile uplyne lhůta k plnění.

Vykonatelné rozhodnutí disciplinárního orgánu (zejména o uložení pokuty) lze vynutit soudní exekucí. Tuto možnost přinesla novela občanského soudního řádu¹⁰⁷, účinná od 1. 1. 2006, jež mj. změnila znění § 274 odst. 1 písm. f) občanského soudního řádu tak, že v podstatě soudní výkon rozhodnutí rozšířila z rozhodnutí státní správy a územní samosprávy na výkon vykonatelných rozhodnutí **orgánů veřejné správy**. Do té doby komory možností soudní exekuce nedisponovaly. Nutno však dodat, že se této možnosti dosud prakticky nevyužívá.¹⁰⁸

Za zmínku lze ještě uvést, že u ČLK, ČSK a ČLnK dochází v rámci discipl. řízení k určité dvojkolejnosti, a to dle závažnosti provinění a výše předpokládaného opatření. Jde-li „jen“ o porušení povinností, pak rozhoduje orgán okresního sdružení, pokud však jde o závažné porušení povinností, pak rozhoduje již orgán příslušné komory.¹⁰⁹

¹⁰⁵ Avšak např. kárný senát ČAK, je-li dopsud opatřenými důkazy spolehlivě zjištěn skutkový stav, může ve věci rozhodnout i bez nařízení jednání, a to kárným příkazem. Pro podmínky kárného příkazu a další podrobnosti srov. § 34a zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.

¹⁰⁶ Srov. např. § 49c odst. 2 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti.

¹⁰⁷ Jedná se o novelu zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění zákona č. 383/2005 Sb. účinném ke dni 1. prosince 2005, provedenou zákonem č. 501/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím správního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁸ DVOŘÁČEK, Dan. Právní povaha předpisů zájmové samosprávy. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 24, s. 884.

¹⁰⁹ Více k této problematice viz: SOVOVÁ, Olga. K aktuálním otázkám disciplinárního řízení. *Zdravotnictví a právo*, 2010, roč. 14, č. 4, s. 20.

Shrneme-li právní úpravu týkající se discip. řízení v jednotlivých zákonech o komorách, musíme konstatovat, že rozhodně není stejně podrobná. Naopak ve většině těchto zákonů chybí např. opatření k zajištění průběhu řízení (předvolání, pořádkové pokuty aj.), nebo ustanovení o náhradě nákladů řízení, či vyloučení členů orgánů z rozhodování na věci z důvodu možné podjatosti. Nejpodrobnější právní úpravu discip. řízení pak najdeme v zákoně o advokacii.¹¹⁰

V souvislosti s discip. řízením ještě alespoň stručně nastíním názory, jež se objevily v právních časopisech. Jedná se o poměrně nový trend, který se objevuje např. v kanadské advokacii. Řeč je o odklonu od klasického kárného řízení k tzv. moderačnímu. Snahou by tedy bylo spíše dojít k určitému smíru, než hned trestat. Moderace by mohla být založena na zásadě dobrovolnosti a samozřejmě by se netýkala závažných porušení povinností, ale určitých např. opomenutí. Veliké plus pro zavedení odklonu by pak bylo zejména zrychlení vyřizování stížností. Možnosti odklonu však stále ještě zůstávají věcí diskuze.¹¹¹

4.4. Opravné prostředky

Zákony o komorách rovněž pamatují i na možnou obranu proti discip. rozhodnutí. Jedná se o možnosti účastníků podat odvolání (pouze u ČLK, ČSK a ČLnK se nehovoří konkrétně o odvolání, ale jen o opravném prostředku). Naproti tomu však proti rozhodnutí kárného senátu Exekutorské komory ČR není odvolání přípustné vůbec. Obecně pak platí, že odvolání lze podat do 15 dnů od doručení rozhodnutí, přičemž řádně a včas podané odvolání má odkladný účinek.

Zákony o komorách také stanoví, kdo je oprávněn o odvolání rozhodovat (např. představenstvo KPZ). Takovýto orgán rozhodnutí potvrdí (příp. změní – což neplatí u všech komor), nebo zruší a věc vrátí discip. orgánu k dalšímu řízení. Ten je pak právním názorem odvolacího orgánu v řízení vázán. Určitou výjimku můžeme shledat zase u ČLK, ČSK a ČLnK, kdy o opravném prostředku proti rozhodnutí vydaném okresním sdružením rozhoduje čestná rada komory, naproti tomu o opravném prostředku proti rozhodnutí vydaném čestnou radou komory rozhoduje soud.

¹¹⁰ NEUMANNOVÁ: *Správní disciplinární delikty...*, s. 155-157.

¹¹¹ Více o odklonu viz KYJOVSKÝ, Milan. Stížnostní a disciplinární proces. *Bulletin advokacie*, 2006, roč. 16, č. 1, s. 90. Nebo také SEDLATÝ, Bohuslav. Odklon od kárného řízení. *Bulletin advokacie*, 2008, roč. 15, č. 11, s. 3.

Zákon o advokacii, jako jediný ze zákonů upravující komory, pak kromě řádného opravného prostředku připouští i možnost použití mimořádného prostředku, a to obnovy kárného řízení.¹¹²

4.5. Právo na soudní ochranu

Možnosti přezkoumání rozhodnutí komor můžeme rozdělit do dvou oblastí. V první se jedná o soudní přezkum rozhodnutí vydaných zájmovou samosprávou, a to na základě soudního řádu správního¹¹³. To v podstatě znamená možnost toho, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení rozhodnutím, moci se před soudy ve správním soudnictví žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí (příp. vyslovení nicotnosti). Zároveň však po splnění podmínek, že došlo k vyčerpání řádných opravných prostředků (jsou-li zvl. zákonem připuštěny) a jen na návrh. V zákonech o komorách pak nalezneme ustanovení, která říkají, jaké rozhodnutí soud přezkoumává.¹¹⁴ Nutno však dodat, že se tato možnost soudní ochrany netýká jen rozhodnutí vydaných v discipl. řízení, ale v podstatě jakýchkoliv, jež jsou vydány komorou a u kterých to zákon o komorách stanoví (možnosti soudní ochrany lze využít i v případech, kdy je komora nečinná, třebaže byla podle zákona povinna rozhodnout).¹¹⁵ Soud pak napadené rozhodnutí zruší (pro nezákonnost/vady řízení), nebo žalobu zamítne. V případě, že jde o discipl. rozhodnutí, jímž se ukládá opatření, a nejsou-li důvody pro zrušení napadeného rozhodnutí, ale trest je zjevně nepřiměřený, může od něj soud upustit, nebo jej snížit, a to v mezích dovolených zákonem.¹¹⁶

Do druhé oblasti pak spadá řízení o opravných prostředcích proti rozhodnutím, v nichž soud představuje odvolací instanci, jež přezkoumává nepravomocné rozhodnutí orgánu komory. To se týká pouze věcí, jež jsou výslovně stanoveny v zákonech o komorách, a takovéto řízení je pak zahájeno na základě podání odvolání.¹¹⁷ Zde nám jako příklad poslouží např. ČLK, kde o opravném prostředku proti rozhodnutí čestné rady komory o uložení discipl. opatření rozhoduje soud. Při zkoumání ustanovení v zákonech o komorách je pak potřeba si neustále uvědomovat, že existují tyto dvě oblasti soudního přezkumu rozhodnutí, a tedy i jejich různé důsledky.

¹¹² Bližší podrobnosti a podmínky o obnově kárného řízení viz § 35c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.

¹¹³ Srov. zejména § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

¹¹⁴ Např. § 15 DaňPorZ uvádí např. rozhodnutí o vyškrtnutí ze seznamu, nebo o pozastavení výkonu daňového poradenství.

¹¹⁵ Srov. tak např. § 15 DaňPorZ, jenž říká, že může jít např. i o rozhodnutí o zamítnutí žádosti o vykonání kvalifikační zkoušky, aj.

¹¹⁶ Viz § 78 zákona č. 150/2002, soudní řád správní.

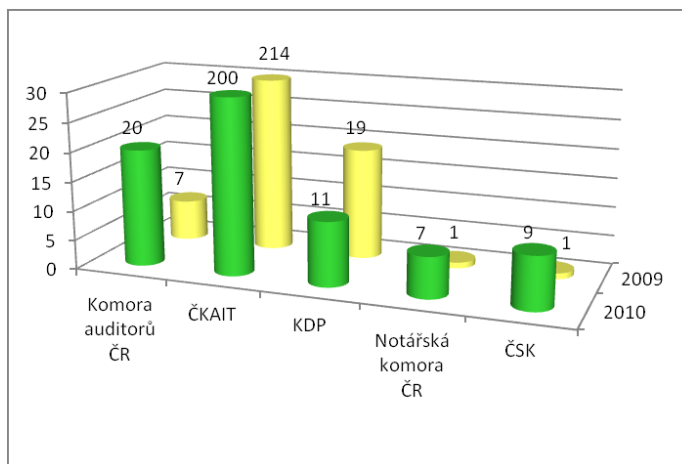
¹¹⁷ FIALA, MATES: *Komory podnikatelů ...*, s. 12.

4.6. Přehled deliktů a sankcí v komorách ČR na základě údajů z praxe

V této části bych ráda poskytla přehled o vedených disciplinárních řízení, povaze nejčastěji spáchaných deliktů a ukládaných discip. opatření vybraných komor. Vybraných proto, neboť komory tyto statistiky nevedou ve stejném rozsahu, a tak nelze potřebné údaje vyčíst u všech stejně. Přehledy a grafy jsou vypracovány na základě údajů poskytnutých přímo komorami nebo získaných z jejich výročních zpráv. Oslovila jsem všechny zákonem zřízené komory v ČR s prosbou o poskytnutí těchto údajů. Drtivá většina z nich údaje poskytla nebo uvedly odkaz, kde je lze vyčíst. O údaje jsem žádala v průběhu října r. 2011, proto údaje zde uvedené se týkají zejména let 2010 a 2009.

Nejprve uvádím přehled několika komor o počtu vedených discip. řízení. Avšak pouze těch řízení, která skončila uložením discip. opatření.¹¹⁸ Na první pohled je patrný vyšší počet discip. řízení u ČKAIT. Ostatní uvedené komory již mají počet řízení srovnatelný s ostatními. Lze si také všimnout vyššího nárůstu oproti r. 2009, pouze u dvou uvedených komor došlo k nepatrnému poklesu.

Komora	počet řízení za rok	
	2010	2009
auditorů	20	7
ČKAIT	200	214
KDP	11	19
notářská	7	1
ČSK (bez oblastních komor)	9	1

Graf č. 1

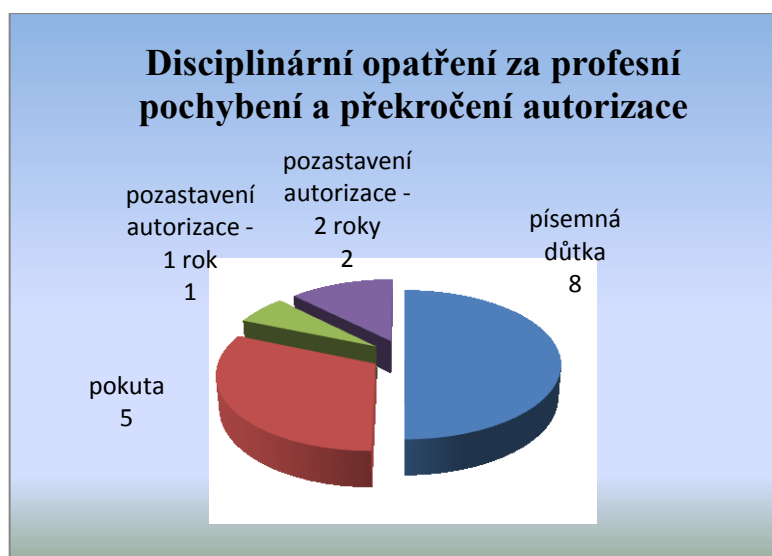
Jde-li o povahu nejčastějších deliktů, z následující tabulky vyplývá převaha nezaplacení členských příspěvků nad jinými porušeními povinností člena. Z ostatních komor mě zaujala ČLnK, která měla oproti jiným deliktům vyšší počet rozhodnutí ve věci připuštění výkonu povolání lékárníka bez členství v této komoře. Z celkového počtu 17 jich u 11 došlo ke zproštění, zbylých šest pak bylo řešeno pokutou.

¹¹⁸ Nejsou zde tedy započtena řízení, která skončila např. zastavením či neuložením opatření.

Údaje za rok 2010 (v závorce za r. 2009)			
Komora	Discip. řízení*	z toho	z důvodu
ČKAIT	200 (214)	184 (184)	nezaplacení členských příspěvků
		16 (30)	za porušení autorizačního zákona a řádů komory
KDP	11 (19)	4 (5)	porušení povinnosti daňového poradce
		7 (14)	nezaplacení členských příspěvků
ČSK (bez okresních sdružení)	9 (1)	3 (0)	odborné pochybení
		3 (1)	etické pochybení
		3 (0)	neplnění povinností člena

*Pouze disciplinární řízení, která byla ukončena uložením disciplinárního opatření.

V následující části se věnuji ukládání kárných opatření. Na následujících dvou grafech jsou ukládána opatření ČKAIT za r. 2010. Na Grafu č. 2 jsou **opatření za profesní pochybení a překročení autorizace**. Nejčastěji ukládanými tak byly písemné důtky a pokuty. Velmi podobně tomu bylo i v r. 2009.

Graf č. 2

Na Grafu č. 3 jsou opatření za **neplacení členského příspěvku**. Nejčastěji bylo za tento delikt ukládáno pozastavení autorizace na 18 měsíců. Stejný poměr opatření byl u této komory i v r. 2009.

Graf č. 3

Ráda bych zde uvedla i ukládaná opatření např. disciplinární komise **KDP pro porušení povinností daňového poradce** za r. 2010. Z celkových pěti žalob byly uloženy tři pokuty a ve dvou případech došlo k zastavení řízení. V r. 2009 to bylo obdobné (rovněž pět žalob, z toho dvě pokuty, jedno písemné napomenutí a dvě pokračovaly v řízení do následujícího roku). Pro **neplacení členských příspěvků daňových poradců** za r. 2010 byla ze sedmi žalob jedenkrát uložena pokuta, čtyřikrát došlo k vyškrtnutí ze seznamu a dvě žaloby zůstaly ještě v řízení.

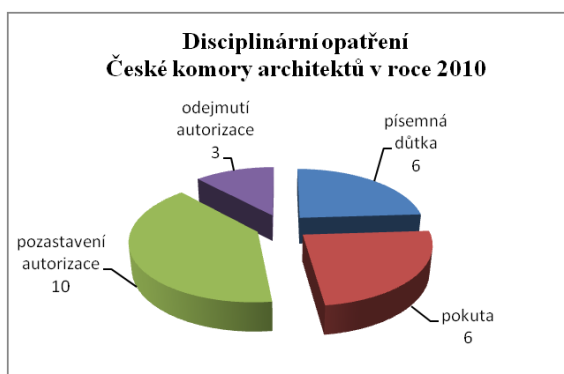
Při srovnání neplacení člen. příspěvků u těchto dvou komor zjistíme mírnou rozdílnost. Zatímco u jedné se řeší řekněme mírněji (pozdastavením autorizace), u druhé dochází zpravidla rovnou k vyškrtnutí. Avšak obě opatření jsou svou povahou tzv. fatální a na první pohled se zdají poněkud přísná. Myslím si však, že výběr těchto sankcí je zcela logický, neboť kdo neplatí příspěvky, těžko zaplatí uloženou pokutu, či ho přinutí pouhé napomenutí. Porovnáme-li profesní pochybení a porušení povinností, zde se nejčastěji ukládaná opatření téměř shodují (pokuty a důtky).

Jelikož ne ze všech získaných údajů komor lze detailně vyčíst, jaká opatření se za jaké delikty ukládala, uvádím tak nyní již obecný přehled řízení a uložených opatření. V následujícím případě se jedná o **Komoru auditorů ČR¹¹⁹**. Jak je patrné, nejvíce se ukládaly právě pokuty, příp. se opatření neukládala. V r. 2010 došlo také na rozdíl od předcházejících let k celkovému vyššímu počtu kárných řízení.

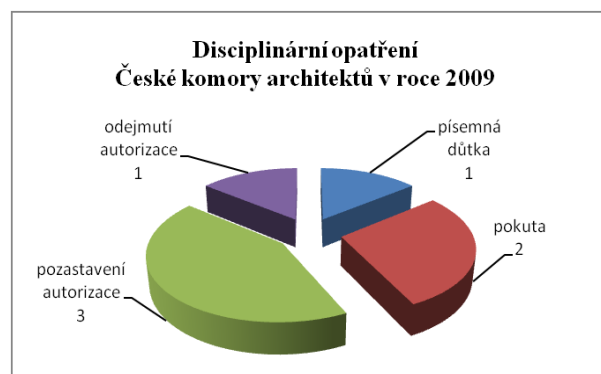
¹¹⁹ Údaje zaslané Komorou auditorů České republiky.

	celkem DK	rok 2010	r. 2009	r. 2008
DK Návrhy na zah. řízení od dozorčí komise (dříve podněty DK)	- z toho návrhy podle § 26 ZoA	26	7	
	- zahájeno kárné řízení	26	8	12
	- zatím řízení neukončeno			
	- bez kárného opatření	6	1	1
	- kárné opatření – napomenutí (počet)	4		1
	- kárné opatření – pokuty (počet)	13	7	10
	- kárné opatření – pokuty (tis. Kč celkem)	600	210	600
	- kárné opatření – zákaz na 1 rok	1		
	- kárné opatření – trvalý zákaz	2		
	- odvolání	4		
	- potvrzeno rozhodnutí kárné komise (od RVDA)	4		

Charakter pravomocně uložených opatření lze hezky demonstrovat také u ČKA. Třebaže nelze vyčíst, jaká opatření se za jaké delikty ukládala, všimnout si lze alespoň poměru mezi jednotlivými opatřeními či mezi uvedenými roky. Při sečtení dat z Grafu č. 4 a Grafu č. 5 vidíme, že nejvíce se uložilo pozastavení autorizace, následují pokuty, písemné důtky a odejmutí autorizace.

Graf č. 4

Graf č. 5

U této komory jsou však známy kauzy, kterými se stavovský soud v r. 2010 zabýval. Pro představu šlo o porušení autorských práv architekta jiným architektem, účast členů v architektonických soutěžích, které byly komorou prohlášeny za neregulární, porušení profesních předpisů ve vztahu ke komoře, porušení profesních předpisů ve vztahu ke klientovi, neplacení členského příspěvku.¹²⁰

Následující přehledy zde uvádím proto, že na nich lze zřetelně vidět statistiku kárných rozhodnutí v průběhu několika let. V případě KDP vidíme nejprve vývoj ukládaných opatření za porušení povinnosti poradce. Jak bylo konstatováno výše, komora tento delikt trestá

¹²⁰ Údaje získány z Výroční zprávy o činnosti stavovského soudu ČKA za r. 2010 a 2009. Dostupné na <http://www.cka.cc/oficialni_informace/stavovsky_soud>.

nejčastěji uložením pokuty, u neplacení člen. příspěvků pak vyškrtnutím ze seznamu, příp. také uložením pokuty. Na co však chci z této statistiky především poukázat je fakt, že lze vysledovat téměř ustálenou rozhodovací praxi discipl. komise této komory. To je dle mého názoru velmi dobře, neboť to dává jejím členům určitou právní jistotu, že v konkrétních deliktech bude rozhodnuto pravděpodobně stejně jako v minulých případech.

Statistika disciplinárních řízení KDP ¹²¹

DISCIPLINÁRNÍ KOMISE	Před r. 2008	2008	2009	2010	7.11.2011
Žaloby pro porušení povinnosti daňového poradce	4	4	5	5	1
Z toho:					
Zproštění žaloby	1	1			
Uložení pokuty	2	1	2	3	
Řízení ukončeno po vyškrtnutí poradce ze seznamu					
Písemné napomenutí	1	1	1		
Pozastavení výkonu DP		1			
Vyškrtnutí ze seznamu DP					
Řízení zastaveno				1	
Řízení zastaveno - výtka DP				1	
V řízení			2		1

DISCIPLINÁRNÍ KOMISE	Před r. 2009	2009	2010	7.11.2011
Disciplinární žaloby pro neplacení člen.příspěvku	37	17	7	8
Z toho:				
Zproštění žaloby				
Uložení pokuty	13	7	1	3
Řízení ukončeno po vyškrtnutí poradce ze seznamu	6	3		
Písemné napomenutí				
Pozastavení výkonu DP				
Vyškrtnutí ze seznamu DP	18	7	4	3
Písemné napomenutí				2 (na 1 DP a 2 DŽ)
Řízení zastaveno				
V řízení	0	0	2	0
Pozn.: u žalob pro neplacení příspěvku jsou uvedeny počty žalob za jednotlivé roky				

Poslední všeobecný přehled se týká ČAK¹²² a poskytuje souhrnnou statistiku za léta 2000 - 2011. Z kárných opatření se nejčastěji ukládaly pokuty a napomenutí. Jde-li však

¹²¹ Údaje zaslané KDP.

¹²² Získáno z internetové stránky ČAK, dostupné na <http://www.cak.cz/assets/rozhodnuti_2011_12.pdf>.

o samotný výsledek kárného řízení, nelze opomenout vysoké procento zastavení řízení či zproštění.

Graf č. 6

Závěrem bych chtěla připomenout, že kromě několika zde uvedených grafů však z drtivé většiny zaslaných či jinak získaných údajů nelze jednoznačně vyčíst, jaké opatření bylo uloženo za jaký konkrétní delikt. Spíše se vedou obecné statistiky celkového počtu kárných řízení a počet uložených opatření. Nicméně ze zde uvedeného vyplynulo, že členové komor mají určitou právní jistotu, jde-li o ukládání kárných opatření, neboť komory v průběhu let rozhodují u stejných skutkových podstat téměř stejně.

Závěr

V České republice zaujímá zájmová samospráva nezastupitelné místo. Nejen, že je důležitou součástí moderního právního státu, ale zejména umožňuje správu vlastních záležitostí, kdy stát svěřil část výkonu veřejné správy těmto veřejnoprávním korporacím. Zájmová samospráva není ústavně zakotvená jako v případě územní samosprávy. A třebaže zmínku najdeme alespoň v Listině v úvodním prohlášení, právní zakotvení má až v zákonech. Tato absence v Ústavě a její důsledky by jistě byly vhodným tématem k hlubšímu zkoumání v dalších publikacích.

Jak vyplývá z úvodu, nebylo mým cílem věnovat se všem částem zájmové samosprávy podrobně (v podstatě to nebylo možné ani z důvodu stanovení rozsahu této práce). Snahou bylo poskytnout teoretické a právní vymezení této problematiky a blíže se zaměřit na disciplinární pravomoc profesních komor.

Nejprve jsem v krátkosti charakterizovala správu a její členění tak, aby bylo zřejmé, jaké místo ve správě zájmová samospráva zaujímá. Od druhé kapitoly jsem se již věnovala jen zájmové samosprávě, která rozhodně u nás není novou záležitostí. Vychází z poměrně dlouhé samosprávné tradice. První zákonné zmínky o některých komorách pocházejí již z pol. 19. století a tak, jako se v průběhu let měnila společnost zejména vlivem politických událostí, docházelo ke změnám i uvnitř komor.

Základem zájmové samosprávy jsou profesní komory, jež jsou veřejnoprávními korporacemi. Tento specifický termín bylo nutné v této práci více přiblížit, neboť definuje profesní komory jako takové. Také jsem se zabývala organizační strukturou komor, kde mě překvapila zejména nejednotnost či roztržitost v názvech věcně podobných orgánů. Při porovnání orgánů ostatních komor tak dochází k horší orientaci a z hlediska právní teorie a přehlednosti by bylo lepší sjednotit názvy orgánů alespoň u takto zákonem zřízených komor.

Komory mají vymezenou působnost a disponují pravomocemi. Několik nejasností se však objevilo u oprávnění k autonomní normotvorbě. Otázkou je, zda lze považovat vnitřní předpisy komor za právní předpisy. K tomuto se vedly i diskuze v rámci právních časopisů. Přikláním se k názoru, že je za právní předpisy považovat nelze, a to zejména proto, že právní předpis musí mít uznanou formu, být řádně publikován a musí být následně vynutitelný státním orgánem. To stavovské předpisy nesplňují. Rovněž ve většině případů není řešena ani závaznost či soudní přezkum těchto předpisů. Z pohledu de lege ferenda by bylo určitě rovněž vhodné, kromě již uvedených nedostatků, vymežit i alespoň základní rozsah toho,

co by jednotlivé předpisy komor měly upravovat, neboť v současnosti je tato úprava poněkud nedostatečná.

Zájmovou samosprávu jsem zkoumala i z pohledu členství. V současnosti jsou až na dvě komory všechny s členstvím povinným. Tyto komory sdružují fyzické osoby určitého povolání. Ve věci povinného členství rozhodoval i Ústavní soud, jenž řekl, že komora není podřaditelná pojmu sdružení podle Listiny, a tudíž ani povinným členstvím v ní se neomezuje právo osob se sdružovat. Také jsem se zabývala komorami s nepovinným členstvím, které tak na základě dobrovolnosti sdružují podnikatele, a to i právnické osoby.

V poslední kapitole této práce jsem se věnovala komorám z pohledu jejich disciplinární pravomoci, kterou jsou nadány všechny komory s povinným členstvím. Stále poměrně novou skutečností u Exekutorské komory ČR je, že od r. 2009 vykonává tuto pravomoc NSS, avšak pouze nad soudními exekutory. Nad dalšími členy zůstalo toto oprávnění komoře. Zkoumala jsem disciplin. delikty z hlediska jejich obecných znaků a nutno dodat, že jde-li o stanovení objektivní stránky skutkové podstaty, je v zákonech o komorách uvedeno poměrně široce pouze jako závažné nebo opětovné porušení povinností. Vzniká tak určitý prostor pro disciplin. orgány komor, aby si samy tyto pojmy zkonkretizovaly. Důležitou úlohu však sehrávají i soudy, které tyto pojmy blíže vymezují. Při zkoumání disciplin. opatření jsem si všimla ponechání určité volnosti orgánům při jejich ukládání, neboť je přímo v textu zákona např. u ČLK stanoveno, že komora může uložit disciplin. opatření. Některé komory také mohou, lze-li již samotné projednání provinění považovat za dostačující, od uložení opatření upustit. Dále jsem se také věnovala disciplin. řízení, možnosti opravných prostředků a práva na soudní ochranu.

V závěru této práce jsem uvedla přehled vedených disciplin. řízení, povahu nejčastějších deliktů a ukládaných disciplin. opatření vybraných komor, neboť jsem chtěla kapitulu disciplin. pravomoci doplnit o údaje získané přímo od jednotlivých komor či z jejich výročních zpráv. Jako první jsem uvedla přehled vedených disciplin. řízení. Z pěti náhodně vybraných komor došlo u většiny k nárůstu počtu řízení oproti předešlému roku. Překvapující také byl počet řízení u ČKAIT, který několikanásobně převyšoval počet řízení ostatních komor. Jako nejčastěji spáchané delikty byly uváděny zejména nezaplacení členských příspěvků a jiné porušení povinností členů. Jelikož komory nevedou tyto statistiky všechny stejně podrobně, šlo vyčíst jen u několika z nich, jaká opatření ukládají za jaký konkrétní delikt. Na základě údajů dvou komor jsem porovnávala opatření za nezaplacení členských příspěvků a opatření pro porušení povinností člena. Za nezaplacení člen. příspěvků tak převažovalo uložení opatření ve formě pozastavení výkonu, či došlo přímo k vyškrtnutí. Tento podobný

typ opatření je zcela logický, neboť si myslím, že pokud člen neplatí příspěvky, pak by uložení pokuty či napomenutí nemělo rovněž žádný význam, jak jej k placení donutit. Naproti tomu za porušení povinností či profesní pochybení se ukládaly právě pokuty a důtky. V poslední části této podkapitoly jsem uvedla obecný přehled disciplinárních rozhodnutí v průběhu několika let. Zřetelně tak lze vyčíst poměrně ustálenou rozhodovací praxi orgánů daných komor. To je určitě velmi dobře, neboť tak členové mají určitou právní jistotu, že v podobných případech bude rozhodnuto pravděpodobně stejně.

Seznam použitých zdrojů

LITERATURA

- ČERMÁK, Karel. O stavovské samosprávě. In LIBERÁLNÍ INSTITUT PRAHA. *Profesní komory*. Praha: ALEKO, 1996, s. 3-19. ISBN 80-85341-60-3.
- FIALA, Josef; MATES, Pavel. *Komory podnikatelů a komory svobodných povolání*. Brno: Masarykova univerzita, 1994. 197 s. ISBN 80-210-0983-7.
- HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 837 s. ISBN 978-80-7400-049-2.
- KOUDELKA, Zdeněk. *Právní předpisy samosprávy*. 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: LINDE PRAHA, 2008. 346 s. ISBN 978-80-7201-690-7
- KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: LINDE PRAHA, 2007. 399 s. ISBN 978-80-7201-665-5.
- MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 248 s. ISBN 978-80-7400-357-8.
- SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo*. 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: ASPI, 2009. 463 s. ISBN 978-80-7357-382-9.
- ŠELEŠOVSKÝ, Jan. Teoreticko-metodologická východiska. In MALACH, Antonín (ed). *Samosprávné podnikatelské instituce*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 7-26.
- USTOHAL, Miroslav. Charakteristika profesních zájmových organizací - komor. In MALACH, Antonín (ed). *Samosprávné podnikatelské instituce*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 27-36.

ODBORNÉ ČLÁNKY

- JANOVEC, Michal. Zájmová samospráva. *Právní fórum*, 2011, roč. 8, č. 5, s. 216-222.
- MACH, Václav. Čtyři roky inženýrské komory. *Inženýrská komora 1997*, 1997, zvláštní číslo, s. 2-3.
- HAVLAN, Petr; NEUMANNOVÁ, Hana. K profesním komorám jako subjektům vlastnického a jiných majetkových práv. *Právní zpravodaj*, 2007, roč. 8, č. 4, s. 10-11.
- KOUDELKA, Zdeněk. Budoucnost profesní samosprávy. *Právní rádce*, 1997, roč. V, č. 7, s. 29-31.
- DVOŘÁČEK, Dan. Právní povaha předpisů zájmové samosprávy. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 24, s. 882-887.

- SLÁDEČEK, Vladimír. Ještě k povaze předpisů zájmové samosprávy. *Právní rozhledy*, 2008, roč. 16, č. 4, s. 130-138.
- LIPERTO VÁ, Šárka. Některé otázky zájmové samosprávy a její činnosti. *Správní právo*, 2010, roč. XLIII, č. 3, s. 155-165..
- NEUMANNOVÁ, Hana. Správní disciplinární delikty podle zákonů o profesních komorách. *Správní právo*, 2001, roč. XXXIV, č. 3, s. 145-163.
- KYJOVSKÝ, Milan. Stížnostní a disciplinární proces. *Bulletin advokacie*, 2006, roč. 13, č. 1, s. 90.
- SEDLATÝ, Bohuslav. Odklon od kárného řízení. *Bulletin advokacie*, 2008, roč. 15, č. 11, s. 3.
- SOVOVÁ, Olga. K aktuálním otázkám disciplinárního řízení. *Zdravotnictví a právo*, 2010, roč. 14, č. 4, s. 19-22.

PRÁVNÍ PŘEDPISY

- Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění zákona č. 383/2005 Sb., účinném ke dni 1. prosince 2005
- Zákon č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 381/1991 Sb., o Komoře veterinárních lékařů České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 417/2004 Sb., o patentových zástupcích a o změně zákona o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 501/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím správního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů.

JUDIKATURA

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 10. srpna 2000, sp. zn. 5 A 67/98–25.

Nález Ústavního soudu ze dne 20. února 2001, sp. zn. Pl. ÚS 29/2000.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. dubna 2003, sp. zn. 28 Ca 152/2001-58.

Nález Ústavního soudu ze dne 25. února 2002, sp. zn. II. ÚS 46/2000.

Nález Ústavního soudu ze dne 16. dubna 2003, sp. zn. I. ÚS 181/01.

Nález Ústavního soudu ze dne 14. října 2008, sp. zn. Pl. ÚS 40/06.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. února 2010, sp. zn. 4 Ads 99/2009-64.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. července 2010, sp. zn. 3 Ads 74/2010-173.

Nález Ústavního soudu ze dne 3. srpna 2011, sp. zn. Pl. ÚS 38/09-1.

INTERNETOVÉ STRÁNKY

Statistika kárných rozhodnutí České advokátní komory. Dostupné na

<http://www.cak.cz/assets/rozhodnuti_2011_12.pdf>

Výroční zprávy o činnosti stavovského soudu ČKA. Dostupné na

<http://www.cka.cc/oficialni_informace/stavovsky_soud>

Shrnutí

Tato bakalářská práce poskytuje obecný náhled do zájmové samosprávy spolu s konkrétním zaměřením se především na disciplinární pravomoc profesních komor. V první kapitole lze nalézt členění správy a jsou shrnuty její základní pojmy. V další kapitole již uvádím do samotné problematiky zájmové samosprávy a vymezuji nejen její charakteristiku, ale i další její instituty. Třetí kapitola se zabývá komorami z pohledu členství. V poslední kapitole se věnuji disciplinární pravomoci komor, přičemž teoretické vymezení doplňuji o údaje z praxe.

Summary

This bachelor thesis provides a general insight into the professional self administration with a particular focus primarily on disciplinary competence of professional associations. In the first chapter can be found a structure of administration and there are summarized its basic terms. In the next chapter I mention about the professional self administration itself and I define not only its characteristics, but also its other terms. The third chapter deals with the associations in terms of membership. The last chapter is devoted to the disciplinary competence of the associations, while this theory is supplemented by data from practice.

Seznam klíčových slov

Zájmová samospráva, profesní komory s povinným členstvím, profesní komory s nepovinným členstvím, stavovské předpisy, disciplinární pravomoc, disciplinární delikty, disciplinární opatření.

Key words

Professional self administration, professional associations with obligatory membership, professional associations with optional membership, professional regulations, disciplinary competence, disciplinary offenses, disciplinary sanctions.